

Kunstrådet

**Evaluering af
Huskunstnerordningen**

og

**Puljen til forsøg med Kulturskoler,
Billedkunstneriske Grundkurser mv.**

December 2008

Indhold

1	Indledning	1
2	Resumé af konklusioner og anbefalinger	2
2.1	Huskunstnerordningen	2
2.2	Forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser mv.	3
2.3	Overordnede strategiske perspektiver	5
3	Indsats og resultater – Huskunstnerordningen	6
3.1	Indsats	6
3.2	Resultater og målopfyldelse	9
3.2.1	Overordnet målopfyldelse	9
3.2.2	Børnenes og de unges udbytte	12
3.2.3	Udbytte og kompetenceudvikling	13
3.2.4	Samspil og samarbejde	15
4	Administration og kommunikation – Huskunstnerordningen	18
4.1	Udviklingen af de administrative rammer	18
4.2	Vurdering af administration anno 2008	19
4.3	Huskunstnerdatabasen	20
4.4	Kendskab	21
5	Fremtiden – Huskunstnerordningen	24
5.1	Vægtning og prioriteringer	24
5.2	Tilskudskriterier og indikatorer	26
6	Indsats og resultater – Kulturskoler, BGK mv.	28
6.1	Indsats	28
6.2	Resultater og målopfyldelse	31
6.2.1	Overordnet målopfyldelse	31
6.2.2	Børnenes og de unges udbytte	33
6.2.3	Kompetencer og kompetenceudvikling for undervisere	35
6.2.4	Lokal forankring og synlighed	36
6.3	Administration og kommunikation	37
7	Fremtiden – kulturskoler, BGK mv.	40
7.1	Mulige fremtidsscenerier	40
8	Perspektivering – Kunstrådets strategi og roller	42
8.1	Kunstarterne – rammer og tradition	42
8.2	Langsigtede mål og prioriteringer	44
8.3	Roller, arbejdsdeling og opgavevaretagelse	45
9	Evaluerings metode og fremgangsmåde	48
9.1	Metodiske overvejelser	48

1 INDLEDNING

Kunstrådet gennemfører to programmer vedrørende kunst og børn: Huskunstnerordningen og Puljen til forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser (BGK) mv. Rådet har ønsket en uvildig evaluering af disse med henblik på at kvalificere debatten om de to programmets fremtid. Pluss Leadership er på baggrund af en konkurrenceudsættelse valgt til at gennemføre evalueringen, hvilket er foregået i perioden juni–december 2008. Vi takker for godt samarbejde og håber, at undersøgelsen kan virke befordrende for Kunstrådets videre arbejde med børn og kunst.

Programmerne skal både ses som to selvstændige tiltag og som del af Kunstrådets samlede strategi og handlingsplan 2008-11, hvori det ene af fire prioriterede indsatsområder hedder "Børn og unges møde med kunsten".

Huskunstnerordningen er en projektorienteret ordning, igangsat i 2004. Der er indtil nu bevilget ca. 22,4 mio. kr. til 490 projekter. Puljen til forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser (BGK) mv. er et strukturelt orienteret forsøg, igangsat i 2006. Der er i 2006 og 2007 bevilget ca. 6 mio. kr. til 22 forsøg. Der er i sommeren 2008 uddelt ca. 3 mio. kr. til yderligere 13 forsøg. Evalueringen omfatter af praktiske grunde kun 2006-07.

For begge programmer gælder, at der kun er afsat midler til og med 2009. Herefter skal der genforhandles og sikres et nyt, fremadrettet grundlag for indsatsen "Børn og unges møde med kunsten". Evalueringens mål er som følger:

1. Analysere indsats, målopfyldelse og effekt for de respektive programmer
2. Belyse de administrative forhold og rammer, herunder kommunikation
3. Fremkomme med anbefalinger om evt. videreførelse og justeringer af programmerne, herunder indkredse brugbare indikatorer
4. Perspektivere i relation til Kunstrådets strategi: Børn & unge og kunst
5. Indkredse og beskrive en række best cases og disses succesfaktorer

Metoden er en kombination af kvantitativ og kvalitativ dataindsamling, herunder fokusgruppeinterviews, spørgeskemaundersøgelser og individuelle interviews.

Rapportens er opbygget som følger:

Kapitel 2 består af et resumé af konklusioner og anbefalinger.

Kapitel 3-5 sætter fokus på Huskunstnerordningen og omfatter analyse af indsats, resultater og administration samt anbefalinger vedrørende ordningens fremtid.

Kapitel 6-7 fokuserer på Kulturskoler, BGK'ere mv. og omfatter analyse af indsats, resultater og administration samt anbefalinger i relation til forsøgets fremtid.

Kapitel 8 perspektiverer de to programmer og sætter fokus på Kunstrådets strategi og roller på børn og unge området.

Kapitel 9 omfatter en kort metodebeskrivelse.

Undervejs præsenteres seks eksempler på best cases fra de to programmer, med hovedpunkter og succesfaktorer.

2 RESUMÉ AF KONKLUSIONER OG ANBEFALINGER

De to programmer udgør en væsentlig del af Kunstrådets indsats vedrørende børn & unge og kunst. Et ud af fire prioriterede indsatsområder i rådets handlingsplan hedder "Børn og unges møde med kunsten". Her fremgår det, at Kunstrådet:

"... gennem Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler, BGK mv. støtter muligheden for, at børn og unge i deres dagligdag både som deltagende og som tilskuer oplever kunstens verden på et højt kvalitativt niveau, får indblik i professionelle kunstneriske processer og indgår i udviklende samspil med professionelle kunstnere."

I det følgende uddybes konklusioner og anbefalinger for de to programmer særskilt.

2.1 Huskunstnerordningen

Huskunstnerordningen har som formål at fremme børn og unges møde med kunst i dagligdagen. Programmet blev iværksat i 2004, og der er til og med september 2008 bevilget ca. 22,4 mio. kr. til 490 projekter. Evalueringen omfatter af praktiske årsager kun perioden 2004 til og med februar 08.

Målgruppen er børn og unge i alderen 6 -19 år på skoler, gymnasier og fritidsinstitutioner. Institutionen kan via Huskunstnerordningen få tilknyttet en kunstner i en kortere eller længere periode (mellem 3 timer og 12 måneder) med en økonomi på mellem 5.000 og 400.000 kr. Både skoler/institutioner, kommuner/regionale netværk og kunstnere kan ansøge. For at kunne indgå i et projekt, skal kunstneren godkendes af Kunstrådet som professionel kunstner, og kunstneren kan herefter optages i en Huskunstnerdatabase, opbygget og administreret af Kunststyrelsen.

1) Vi vurderer sammenfattende, at Huskunstnerordningen er meget velfungerende. Det gælder både i forhold til de opstillede program mål, de frembragte resultater, administration af ordningen og i relation til Kunstrådets overordnede strategi for børn & unge og kunst.

Vi anbefaler således:

- At Huskunstnerordningen videreføres, og der fastholdes mulighed for at søge til både korte og lange forløb.
- At tilskudskriterier og indikatorer bliver mere klart formuleret og anvendt stringent, uden at dette skal betyde unødvendig formalisering for støttemodtagere og miljøer.

2) Vi vurderer, at der er sket en høj grad af målopfyldelse for Huskunstnerordningen. Vi kan konstatere en stor tilfredshed med ordningen, og de konkrete projekter vurderes generelt som meget vellykkede.

I Huskunstnerordningen vurderer 97 % af de adspurgte, at deres projekt er vellykket/meget vellykket. Dette billede gælder hele ordningens forløbsperiode – med en tendens til stigende tilfredshed i løbet af årene.

Børnene og de unges udbytte af Huskunstnerordningen vurderes at være meget stort. Både dét at være skabende og det at få lov til at bryde rammer og få sat andre kompe-

tencer i spil er betydende her. Men også de deltagende kunstnere, lærere og pædagoger får både udbytte og udfordringer.

Der kan konstateres både "nu og her"-effekter (især kunstneriske læreprocesser og personlig udvikling for deltagerne) og mere langsigtede resultater og afledte effekter (fra styrket profil som kulturorienteret skole til kommunal børnekulturpolitik).

Det tværgående samarbejde mellem de forskellige parter vurderes til at fungere særdeles godt, ligesom den organisatoriske opbakning til projekterne vurderes positivt.

3) De administrative rammer og tilskudskriterier er blevet tilpasset løbende. Overordnet set fungerer administrationen af Huskunstnerordningen i dag tilfredsstillende, og særligt den personlige kommunikation med ansøgere, projektdeltagere m.fl. får topkarakter.

Vi anbefaler dog:

- At der foretages mindre justeringer i forhold til administrationen herunder:
 - At der gennemføres en omlægning til elektroniske ansøgninger og evalueringer
 - At kunstnerdatabasen udvikles, så der bliver klarhed og stringens i forhold til principper og praksis, og at databasen gøres mere dynamisk fx med integrering af et brugerdrevet dialogforum.
 - At kendskab til ordningen styrkes. I forbindelse med en videreførelse af programmet foreslås konkret en informationskampagne overfor skoler, forvaltninger m.fl.
-

2.2 Forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser mv.

Puljen til forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser mv. har som formål at give kunstundervisningen til børn og unge et løft ved at tilskynde til mere samarbejde på tværs mellem forskellige kunstundervisningstilbud samt gennem mere ambitiøse kvalitetskrav til tilbuddene. Programmet startede i 2006 og evalueres på de første to år.

I de første to år blev der bevilget 6 mio. kr. til i alt 22 forsøg, 15 med sigte på talentudvikling (BGK'er mv.), 7 med alment sigte (kulturskoler). Der er i sommeren 2008 uddelt ca. 3 mio. kr. til yderligere 13 forsøg. Evalueringen omfatter af praktiske grunde kun 2006-07. Målgrupperne er hhv. børn og unge fra 6 år og opefter (kulturskolerne) og unge mellem 16 og 25 år (BGK'er mv.). Her er tale om kunstundervisningstilbud uden for skoletiden.

4) Vi vurderer, at Puljen til forsøg med Kulturskoler, BGK mv. har vist meget positive resultater inden for både den almene kunstundervisning og talentudviklingen – ikke mindst i lyset af de smalle rammer, og at potentialerne i forsøgene er interessante.

Vi anbefaler således:

- At forsøget som udgangspunkt videreføres.
 - At Kunstrådet skærper sit sigte og det overordnede fremtidsperspektiv i forhold til de to typer kunstundervisning.
-

5) Puljen har som udgangspunkt været meget åben og har tiltrukket en mangfoldighed af projekter. Der er tale om et lille forsøg – i økonomisk målestok, med store ambitioner – i forhold til indhold, spændvidde og organisation. De 22 forsøg har på forskellig vis alle bidraget til programmets overordnede målopfyldelse i form af kvalitetsudvikling og nytænkning i kunstundervisningen.

Det konkrete udbytte for børnene og de unge er generelt stort – både i kulturskolerne, der har et alment sigte, og på talentudviklingsforløbene. De konkrete resultater bevæger sig tilsvarende i et bredt spektrum: Fra optagelse på statsanerkendte kunstuddannelser, afklaring af fremtids- og uddannelsesmuligheder og øget målbevidsthed til udvikling af kunstneriske og tekniske færdigheder, personlig udvikling og glæde ved at udtrykke sig kreativt.

Forsøgene har leveret en række perspektivrige bud på modeller i forhold til kunstneriske discipliner, organisatoriske set ups og nye samarbejdsformer, og mange fremhæver særligt det tværgående og tværæstetiske samarbejde som et væsentligt udbytte ved forsøgene.

Lokal opbakning og medfinansiering synes afgørende for forsøgenes langtidsholdbarhed. De fleste forsøg har dog endnu ikke haft fornøden tid til at udfolde sig og skabe en lokal forankring. Mange melder om begyndende positive resultater i relation hertil, men understreger også, at 1-2 år ikke er lang tid til at skabe resultater og gennemslagskraft i større omfang. Mange efterspørger endvidere en mere klar udmelding fra Kunstrådet om det videre perspektiv for de to respektive typer kunstundervisning.

Vi anbefaler således:

- At der *enten* tilføres mere økonomi, *eller* at der sker et valg og en fokusering af forsøgets sigte, herunder:
- At Kunstrådet i givet fald afklarer, om det vil forfølge tiltag vedrørende talentudvikling (grundkurser) eller almen kunstundervisning (kulturskoler).
- At Kunstrådet – såfremt det prioriterer talentudviklingen – fokuserer på billedkunsten, dog med mulighed for supplement i forhold til eventuelle lokale styrkepositioner.
- At Kunstrådet i fremtidige, strukturelt orienterede forsøg planlægger med længere forsøgsperioder end et år.

6) Administration af Forsøg med Kulturskoler, BGK mv. fungerer tilfredsstillende. Og også her fremhæves den personlige kommunikation og vejledning fra Kunststyrelsen.

I takt med at forsøget har udviklet sig, er betydningen af kontinuitet blevet stadig klarere, og mange projekter har derfor fået støtte i to hhv. tre år. Det vurderer vi for så vidt hensigtsmæssigt. Det er imidlertid tilsvarende vigtigt fremadrettet at sikre sammenhæng mellem kriterier og praksis.

Der efterspørges en højere grad af videndeling imellem forsøgene, ikke mindst for at sikre en vis sammenhæng og et mere klart perspektiv. Flere efterspørger desuden klarere sammenhæng, perspektiv og fokus i forhold til forskellige forsøg inden for samme støtte-ramme, så der eksempelvis ikke eksisterer 8 vidt forskellige BGK-skoler. Endelig bliver det fremhævet, at ansøgningsfristerne ligger uhensigtsmæssigt i relation til skoleåret.

Vi anbefaler således:

- At Kunstrådet i en ny støtteramme for kulturskoler og/eller grundkurser opererer med 2-3 års støtteperioder og mere skærpet mål og fokus.
 - At lokal forankring på forskellig vis adresseres som del af støttekriterierne, eller i form af en intensiveret dialog mellem Kunstrådet og forsøgskommunerne.
 - At videndeling prioriteres – dels i form af en markant opprioritering af den elektroniske kommunikation, dels via regelmæssige informationsmøder mv.
 - At man ændrer ansøgningsfristen, så den matcher planlægningen af skoleåret.
-

2.3 Overordnede strategiske perspektiver

7) Kunstrådet har en unik position på den kunstfaglige og kunstpolitiske scene, men på området børn og unge er rådet stadig en relativt ny spiller. Kunstrådets to programmer i forhold til børn, unge og kunst fungerer godt, og Kunstrådet kan bl.a. på den baggrund blive mere formulerede og skarpe på deres strategi, roller og opgavevaretagelse på området.

Kunstrådets overordnede principper og holdninger til kunsten og dens virke er beskrevet i handlingsplanen 2007-11. En fremtidig strategi for børn & unge og kunst ligger for os at se i direkte forlængelse heraf. En parallel diskussion af økonomisk ramme og struktur er en naturlig følge heraf.

Rollefordelingen på området mellem de store aktører er efter vores vurdering nogenlunde klar. Kunstrådet har sit fokus på kunsten, kunstnerisk kvalitet og det kunstpolitiske felt, mens Børnekulturens Netværk har sit fokus på det bredere kulturpolitiske felt og facilitering af netværk. I forhold til Undervisningsministeriet kan Kunstrådet med fordel tage initiativ til dialog om øget samarbejde og fælles udviklingsdagsorden.

Vi anbefaler derfor:

- At Kunstrådet udarbejder en strategi på området børn & unge og kunst, herunder afklarer økonomisk ramme og struktur.
 - At Kunstrådet bevarer sit fokus på kunsten, kunstnerisk kvalitet, det kunstpolitiske felt.
 - At Kunstrådet opprioriterer information om sine programmer til relevante målgrupper, men ikke påtager sig opgaver i form af konsulent- og procesbistand til støttemodtagere.
-

3 INDSATS OG RESULTATER – HUSKUNSTNERORDNINGEN

I dette kapitel analyseres Huskunstnerordningen med hensyn til indsats, resultater og målopfyldelse. Huskunstnerordningen blev iværksat i 2004 af Kunstrådet, og der er til og med 2008 uddelt ca. 22,4 mio. kr. til 490 projekter.

3.1 Indsats

Målet med Huskunstnerordningen er ”at forbedre skolernes muligheder for at få tilskud til huskunstnere og kunstnerbesøg, der kan fremme børn og unges møde med kunst og give dem et indblik i kunstneriske processer”. Kunstnerne skal formidle kunsten til børnene og de unge, så de møder den professionelle kunst på en anden måde, end det sker i den normale undervisning. Projekternes hovedvægt skal i forlængelse heraf ligge på den kunstneriske proces frem for på et eventuelt afsluttende produkt.

Projekterne spænder vidt. Et af de helt store projekter er fx Hillerød Kommune, Børn og Kultur med en bevilling på 324.000 kr., en projektperiode på ca. et år og et mål om at integrere unge handikappede ved hjælp af teater og performance. De mange små projekter af en halv til en hel dags varighed og med en økonomi på under 10.000 kr. har fokus på at give børn en oplevelse med, og inddrage dem aktivt i en udvalgt kunstart og kunstnerens arbejde hermed. Målgrupperne er hovedsagelig børn og unge i alderen 6-19 år i skoler, gymnasier og fritidsordninger. Hovedaktørerne er hhv.:

- *Kunstnere* – for at indgå i Huskunstnerordningen stilles krav om, at kunstneren har en statslig anerkendt kunstnerisk uddannelse og/eller et dokumenteret professionelt virke
- *Lærere* i folke- og privatskoler og gymnasier
- *Pædagoger* i SFO'er og øvrige fritidsinstitutioner
- *Børnekulturkonsulenter* ansat i kommunen

Ansøgninger og tildelinger 2004-2008

Statistikken for samtlige ansøgningsrunder er samlet i de følgende oversigter, der dækker antallet af ansøgninger, bevillinger, kunstarter og ansøgerkategorier. Opgørelserne bygger på data fra rapporten ”Huskunstner 2004-2006. Rapport om Kunstrådets initiativer med Huskunstnere og Kunstnerbesøg”, udarbejdet af Børnekulturens Netværk i marts 2007 (herefter BKN-rapporten) samt tal fra Kunststyrelsen.

Tabel 3.1: Ansøgninger og bevillinger 2004-2008¹

	2004	2005	2006A	2006B	2007A	2007B	2008A	2008B	I alt
Antal ansøgninger	128	238	196	271	98	137	103	123	1294
Antal bevillinger	26	56	48	75	38	91	78	78	490
Ansøgt beløb (mio.kr)	7,2	8,5	16,2	15,1	7,1	5,8	5,4	6,1	71,4
Bevilget beløb	2,5	2,3	2,9	2,7	2,3	3,3	3,7	2,7	22,4

¹ Opgørelsen af ansøgninger og bevillinger i de følgende tabeller må i praksis tages med et forbehold, idet større projekter bestående af fx 20 kunstnerbesøg på 20 forskellige skoler kan kategoriseres enten som én ansøgning eller som 20 ansøgninger, alt efter hvordan ansøgningen rent praktisk er indgivet til Kunststyrelsen.

Som det fremgår af tabellen, er antallet af ansøgninger steget markant i perioden 2004 til og med 2006. Ikke mindst overgangen fra en enkelt til to ansøgningsfrister årligt har haft betydning frem til 2006, ligesom man i disse år gennemførte flere informationskampagner om ordningen, der naturligt har været med til at øge antallet af ansøgninger.

I perioden 2007 og 2008 er antallet af ansøgninger og samlet ansøgt beløb faldet markant. Ansøgningsrunden 2007A bærer præg af at ligge i overgangsperioden fra et kunstråd til et nyt, og fra en administrativ instans (Børnekulturens Netværk) til en ny (Kunststyrelsen). Desuden lå selve ansøgningsdatoen (8. januar 2007) u hensigtsmæssigt, hvilket formodes at have betydet en del for det lave antal ansøgninger. Men også de efterfølgende ansøgningsrunder ligger lavere end de første år.

Samlet set er der dog uddelt flere midler i de to år 2007 og 2008 (12 mio. kr.) end i de første tre år 2004-06 (10,4 mio. kr.), og tildelingsprocenten er således vokset markant – fra et gennemsnit på 23 % i perioden 2004-06 til 60 % i 2007-08. Eftersom der ikke har været fokus på information om ordningen i 2007 og 2008, kan en forklaring være, at man i disse runder har modtaget færre, men gennemgående kvalificerede ansøgninger fra ansøgere, der har kendt ordningen fra tidligere. Til gengæld har man antagelig fået færre ansøgninger fra nye ansøgere.

Den administrative sondring mellem kunstnerbesøg (op til en uge) og Huskunstnerprojekter (op til 1 år) er dokumenteret fra og med 2. ansøgningsrunde i 2007 – fordelingen ses nedenfor.

Tabel 3.2: Oversigt over ansøgninger til hhv. korte og lange forløb

2007 B	Korte forløb	Lange forløb	I alt
Ansøgninger	77	60	137
Tildelinger	37	54	91

2008 A	Korte forløb	Lange forløb	I alt
Ansøgninger	53	50	103
Tildelinger	32	46	78

2008 B	Korte forløb	Lange forløb	I alt
Ansøgninger	54	69	123
Tildelinger	43	35	78

Ser vi på fordelingen af ansøgninger og tildelinger til korte forløb og lange forløb fra 2007 til 2008, ses en relativt jævn fordeling af ansøgninger over de tre runder. I de første to runder har stort set alle længerevarende forløb fået støtte, mens billedet er vendt ved den sidste ansøgningsrunde i september 2008, hvor langt de fleste korte forløb har fået støtte. Samlet over de 1½ år har 104 ud af 184 ansøgninger med korte forløb fået tilsagn, og 143 ud af 179 ansøgninger med lange forløb har fået tilsagn.

Tabel 3.3: Ansøgninger fordelt på kunstarter²

	2004	2005	2006A	2006B	2007A	2007B	2008A	2008B	I alt
Tværkunstnerisk*)	40	46	33	32	16	23	10	18	218
Billedkunst	81	85	84	117	37	44	31	25	504
Musik	32	49	29	32	15	16	15	18	206
Scenekunst	36	38	21	59	17	25	24	21	241
Litteratur	26	8	24	30	11	27	23	41	190
Andet**)	-	11	5	1	2	2	-	-	21

*) Tværkunstnerisk indeholder kombinationer af to eller flere kunstarter.

***) Andet indeholder kunstarter udover Kunstrådets område, f.eks. arkitektur, design, film.

Fordelingen på de fire kunstarter har været svingende. Mest iøjnefaldende er det, at billedkunsten i en lang periode har været markant topscorer i samlet antal ansøgninger over årene med næsten dobbelt så mange ansøgninger som de efterfølgende kunstarter. I de seneste to år er fordelingen på tværs af kunstarter udviklet, således at billedkunst stadig ligger relativt højt sammen med litteratur, mens scenekunst, musik og tværkunstneriske ansøgninger er dalet.

Der er ikke noget decideret mønster i forholdet mellem antal ansøgninger og antal bevilninger for de enkelte kunstarter. Kunstrådet har prioriteret kunstnerisk kvalitet i de enkelte projekter frem for alt, og spredning på kunstarter er således kommet herefter.

² I tabel 3.3 og 3.4 (ansøgninger fordelt på kunstarter og kategorier) er der tale om en vis mængde dobbeltkategoriseringer, idet en ansøgning indeholdende 2 kunstarter eller 2 ansøgere er opført i begge relevante kategorier. Indeholder en ansøgning tre kunstarter eller derover, er den kategoriseret som tværkunstnerisk.

Tabel 3.4: Ansøgninger fordelt på kategorier

	2004	2005	2006A	2006B	2007A	2007B	2008A	2008B	I alt
Amter/regionale netværk	5	10	7	12	3	5	2	2	46
Kommuner	21	35	25	26	9	11	5	9	141
Gymnasier/HF*)	-	24	15	25	4	11	7	6	92
Folke- og privat-skoler	27	70	94	140	35	55	33	37	491
Efter- og special-skoler	3	15	19	13	7	11	8	17	93
SFO/fritidsklubber	12	24	14	23	12	9	9	5	108
Daginstitutioner**)	18	81	5	10	2	-	-	-	116
Kulturinstitutioner	30	8	8	9	2	1	8	12	78
Andet (Foreninger m.v.)	11	30	9	5	3	2	5	6	71
Kunstnere***)	-	-	-	-	21	32	26	29	108

*) Gymnasieordningen "Unge møde med kunst" i 2004 er ikke medtaget i oversigten.

***) Fra og med 2006 har daginstitutioner ikke kunnet ansøge om midler fra ordningen.

***) Først fra 2007 blev det muligt for kunstnere at ansøge.

Der er i alt indgivet 1294 ansøgninger i perioden. Heraf har skoler været afsender på ca. 500 ansøgninger, og kommunerne på ca. 140 ansøgninger. Der ses dog en relativ stor tilbagegang i antal ansøgninger fra både skoler og kommuner i de seneste to år. Til gengæld er kunstnerne, der fra og med 2007 har kunnet ansøge, aktive som ansøgere.

3.2 Resultater og målopfyldelse

De kvantitative resultater, som anvendes i følgende afsnit, bygger på en spørgeskemaundersøgelse med besvarelser fra i alt 214 projektdeltagere, heraf ca. halvdelen kunstnere og de øvrige lærere, pædagoger, børnekulturkonsulenter mv. Videre suppleres med kvalitative udsagn fra spørgeskemaet, fokusgruppinterviews og individuelle interviews.

3.2.1 Overordnet målopfyldelse

Kunstrådets overordnede målsætning med Huskunstnerordningen – om fremme af børn og unges møde med kunst – må siges at være opnået til fulde. I alt 96 % af de adspurgte vurderer, at Huskunstnerordningen har fremmet børn og unges møde med kunst i dagligdagen, fordelt med 76 %, der svarer i høj grad, og 20 %, der svarer i nogen grad.

Der er tilsvarende stor tilfredshed med Huskunstnerordningen, og dette er gældende for alle faggrupper, kunstarter og projektyper. Stort set alle adspurgte (97 %) vil overvejende betegne deres projekter som meget vellykkede (73 %) eller vellykkede (24 %). Overordnet set er der en tendens til stigende tilfredshed i løbet af årene – dvs. fra ansøgningsrunden 2004 til 2008. Tilfredsheden stiger ligeledes med antal gange, en respondent har været involveret i et huskunstnerprojekt.

Dykker vi ned i de konkrete projekter og "nu og her"-effekterne heraf, tegner der sig følgende billede, igen med nogenlunde stor enighed mellem de forskellige grupper.

Tabel 3.5: Konkrete "nu og her"-effekter

Hvordan vil du betegne projektet/projekterne?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Som en kunstnerisk læreproces	70 %	23 %	6 %	1 %
Som personlig udvikling for deltagerne	63 %	29 %	7 %	1 %
Som undervisning	54 %	32 %	11 %	2 %
Som kunstformidling	52 %	35 %	10 %	2 %
Som skabende kunst	48 %	28 %	17 %	6 %
Som kunst	28 %	36 %	26 %	8 %

Effekter i form af "kunstneriske læreprocesser" og "personlig udvikling for deltagerne" er de mest fremtrædende. Projekterne opfattes i mindre grad som "kunst" og "skabende kunst". Det sidste gælder især korte processer, hvilket må siges at være meget naturligt.

Ses resultaterne i et mere langsigtet perspektiv og med henblik på forankringen af resultaterne, er den overvejende vurdering, at projekterne skaber blivende effekter.

Tabel 3.6: Blivende effekter

I hvilket omfang vurderer du, at der er tale om blivende effekter/resultater?	Procent
I høj grad	37 %
I nogen grad	52 %
I mindre grad	7 %
Slet ikke	0 %
Ved ikke	3 %

37 % af respondenterne svarer, at der er i høj grad er tale om blivende resultater, og 52 % svarer i nogen grad. Vurderingen er enslydende fra kunstnere, lærere, pædagoger og børnekulturkonsulenter. Det vurderer vi samlet set som særdeles flot i betragtning af de enkeltes projekters (trods alt) begrænsede omfang og rækkevidde.

Interessant er det endvidere, at der ikke er noget decideret mønster i svarene i forhold til, om man repræsenterer et kort eller et langt forløb. Det er her vores vurdering, at de læn- gerevarende forløb (i sagens natur) kan skabe blivende resultater på et *andet niveau* end de korte forløb, men for begge projektyper meldes således om blivende effekter i nogen eller høj grad. Det tyder på, at det afgørende i den sammenhæng er, i hvilke rammer og med hvilken understøttelse projekterne får lov at udfolde sig.

"Ideelt set er længere forløb at fortrække, men endagsforløb kan give udbytte ved god plan- lægning." (Kunstner)

"Det er godt for både børn og kunstnere at gense hinanden og samarbejde videre over en pe- riode. Det giver tryghed og kommer til at "fylde" mere, og det giver gode processer og gode re- sultater." (Lærer)

"Med et ansøgningsinterval på et år, er der mulighed for at tilpasse projektet til opgaven. Det er vigtigt, således at det er opgaven, der styrer proceslængden, og ikke en på forhånd fastsat norm. Det er faktisk meget vigtigt!" (Kunstner)

Flere skoler beretter, at de har benyttet Huskunstnerprojekter til at skaffe positiv omtale og styrke deres profil – fx som en kulturorienteret skole, en skole med egen kulturlæseplan mv. Andre institutioner, netværk og kommuner udnytter de lange projekter eller en sammensætning af flere mindre projekter til at arbejde med processer og strategi.

Vi vender tilbage til en mere overordnet diskussion af korte versus lange forløb i kapitel 5.

"Best case" – Huskunstnerordningen – Multiprojekt i Ballerup Kommune

Indhold og rammer

- ✓ Et multiprojekt på Grantofteskolen med multikunstner, digter, forfatter. Ti klasser fra forskellige klassetrin og på tværs af trin, specialklasse og klasse med udviklingshæmmede.
- ✓ Hhv. skrotskulpturer, nærmiljø/interview/video, reggaeproduktion, collageprojekt, bevidsthedsfilosofi/ungdomskultur/demokrati/kinesisk venskabsklasse, performance/ video
- ✓ Ballerup Kommune har deltaget i syv huskunstnerprojekter (3 større bevillinger) siden starten i 2004. Billedkunst, scenekunst, performance, installationskunst, musik, tværkulturelle projekter.

De særligt gode resultater

1. Projekterne fremmer i høj grad børns møde med kunst; igangsætter kunstneriske læreprocesser og gruppedynamiske processer. Nye, alternative kompetencer bringes i spil.
2. Børneperspektivet: Dét selv at være skabende; dét at bryde ud af traditionelle rammer giver styrke og nye oplevelser. Børnene får tilført nye perspektiver og referencerammer.
3. Lærer-/pædagogperspektivet: En øjenåbner i forhold til udvikling og læreprocesser; ny inspiration og øget åbenhed i forhold til nye muligheder. Tværfagligt samarbejde.

Hvad fremmer især de gode resultater?

En aktiv børn & kunst-kommune. Skolerne og institutionerne er positive, men har ikke ressourcer og netværk til selv at tage initiativet.

Et fysisk tilholdssted. Hestestalden er et børnekulturcenter med aktiviteter og værksteder, altid under ledelse af professionelle kunstnere.

En stærk decentral infrastruktur på området børn og kunst. Ballerup har 31 børnekulturkoordinatore i skoler (9), daginstitutioner (9) og fritidshjem/-klubber (13).

En børnekunsthfond i kommunen. Med det formål at fremme kvaliteten af børn og unges omgang med kunst og etablere skabende processer gennem arbejdet med professionelle kunstnere.

Kontinuerligt, strategisk arbejde med børn/unge og kunst. Senest en beslutning og en aktuel proces om udarbejdelse af en decideret børnekulturpolitik.

3.2.2 Børnenes og de unges udbytte

Børnenes og de unges udbytte af Huskunstnerordningen vurderes meget positivt af alle. Blot et lille udpluk af udtalelserne viser mangfoldigheden og begejstringen over udbyttet:

"En ny verden åbnede sig. En oplevelse af at kunne bidrage til fællesskabet - en oplevelse af frihed i det at være skabende." (Kunster)

"Bevidstgørelsen har - sammen med den rent tekniske dygtiggørelse - introduceret børnene til nye måder at tænke på og nye måder at udtrykke det igennem." (Pædagog)

"Børnene har fået oplevelsen af at være deltagere i en kunstnerisk proces, hvor valg og fravalg har påvirket resultatet – som de selv har været med til at fremføre." (Kunstner)

"Børnene har set, at selvom de ikke "tror", at de besidder kompetencer til at skabe i forvejen, så gør de! De har mødt professionelle kunstnere og har mærket, hvordan fordybelse og dedikation kan bære frugt. De har mærket, at de kan få andre succeser end de rent boglige. Jeg kunne blive ved...!" (Lærer)

Børnenes og de unges udbytte uddybes i nedenstående tabel, hvor alle respondenterne samlet har vurderet, hvad der har været det mest centrale udbytte:

Tabel 3.7: Det centrale udbytte for børnene og de unge

Hvad oplevede du som det centrale udbytte for børnene og de unge i forbindelse med projektet/ projekterne?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Det selv at være skabende	73 %	20 %	3 %	2 %
Mødet med kunstnerne	71 %	24 %	3 %	0 %
Det at få nye/alternative kompetencer bragt i spil	68 %	25 %	5 %	1 %
Det at få lov til at bryde ud af de traditionelle rammer	65 %	25 %	8 %	2 %
Den kunstneriske proces	60 %	31 %	7 %	1 %
Det kunstneriske produkt	34 %	42 %	20 %	2 %

Som det fremgår af tabellen, vurderes hovedparten af de foreslåede svarkategorier at være centrale for børnene. "Det at være skabende" og "mødet med kunstnerne" fremhæves i høj grad, men også "at alternative kompetencer bringes i spil", "det at få lov at bryde ud af traditionelle rammer" samt "den kunstneriske proces" er helt centrale.

Kun "det kunstneriske produkt" vurderes mindre centralt, selvom der stadig er tale om, at 76 % mener, at dette i høj eller nogen grad udgør et centralt udbytte. Resultaterne falder meget fint i tråd med Kunstrådets prioriteringer, der netop betoner vigtigheden af den kunstneriske proces frem for et egentligt produkt.

”Best case” - Huskunstnerordningen – Litteraturprojekt i Højby, Odense

Indhold og rammer

- ✓ Litteraturprojekt på Højby Skole i Odense for alle klasser på 5. klassetrin.
- ✓ Korte møder med huskunstneren, længerevarende samlet proces i klasserne. Forfatteren afholder indledende arrangement med overordnet introduktion, gode råd og skrivetricks. Børnene udarbejder historier og sender disse via mail. Forfatteren gir sparring på samtlige historier. Afsluttende arrangement med generel respons til klassen og en slags forfatterarrangement.
- ✓ Lærerne bidrager aktivt i projektet og følger op med relevant undervisning.

De særligt gode resultater

1. Børnene får en anden oplevelse af dét at fortælle historier – mundtligt og skriftligt. Det er noget helt andet end at skrive stil!
2. Børnene får et andet forhold til både at læse og skrive, idet de får virkemidlerne ind som deres egne redskaber.
3. Lærerne får inspiration til nye måder at undervise på. Ser eleverne og deres ressourcer på nye måder.

Hvad fremmer især de gode resultater?

Kunstnerens univers er det styrende. Kunstneren repræsenterer og introducerer et anderledes univers og en anderledes måde at arbejde på. Skolen bliver på en god måde ramme for ”det anderledes”.

Nysgerrighed og forundring er drivkraft. Mødet med kunsten og kunstneren bringer børnene ud af pædagogikken. Den personlige nysgerrighed og ”hvad nu hvis-tænkningen” vinder over ”hvad har vi for-tænkningen”.

Det personlige møde fra starten er afgørende for denne type forløb. Kunstner og børn kommer til at lære hinanden at kende fra starten. Børnene har møde kunsten, kunstarten og kunstneren, inden de skriver deres historie og mailkommunikerer.

Den direkte kontakt med skolen og lærerne: Respekt for de to forskellige fagligheder, samtidig med forpligtende aftaler om et godt tværfagligt samarbejde.

Kunstnerens evne til at ”leve med skolekulturen” og ”bryde rammerne på en tilpas konstruktiv måde”.

3.2.3 Udbytte og kompetenceudvikling

Ser vi på kunstnerens kommentarer er det tydeligt, at de har fået både udbytte og kompetenceudvikling igennem deltagelse i Huskunstnerordningen. Resultaterne rækker fra den basale glæde ved at møde børnene i nuet til kunstnerisk udvikling og konkret metodeudvikling.

”Jeg oplever en stor glæde ved at formidle noget, jeg synes er væsentligt.” (Kunstner)

”Som skuespiller oplever jeg i mødet med børnene, at jeg kan bruge mit fag på mange måder, som kan være nyttige for andre. Skuespillet giver mulighed for at se på sig selv med nye øjne. Det oplever jeg at kunne give videre til stor glæde for alle. Det er en win-win oplevelse.” (Kunstner)

"Jeg udvikler mig personligt og kunstnerisk i mødet med de unge. Det giver mig en indsigt i nuet, og hvordan de oplever deres hverdag. Jeg får lov til at præge dem med det bedste, jeg kan give dem." (Kunstner)

Vi har desuden bedt alle respondenter om deres vurdering af udbyttet og kompetenceudviklingen for de deltagende kunstnere. De samlede vurderinger ses i nedenstående tabel.

Tabel 3.8: Udbytte og kompetenceudvikling for kunstnere

Hvad vurderer du som det centrale udbytte for kunstnerne i forbindelse med Huskunstnerordningen?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Udfordring af pædagogiske kompetencer	60 %	30 %	5 %	1 %	3 %
Nye perspektiver på eget virke/egen rolle	50 %	32 %	12 %	1 %	5 %
Udfordringer i forhold til tværfagligt samarbejde	45 %	31 %	16 %	3 %	5 %
Udfordring af kunstneriske kompetencer	30 %	43 %	20 %	3 %	4 %

Her er det især udfordringen af kunstnernes pædagogiske kompetencer, der fremhæves, men også det at få nye perspektiver på eget virke/egen rolle vurderes som centralt. Færre fremhæver udfordringen af kunstnernes kunstneriske kompetencer som noget helt centralt (30 %). Kunstnerne selv og lærerne/pædagogerne er enige i disse vurderinger.

Ser vi på lærernes og pædagogernes udbytte, fremhæver de selv inspiration til undervisningen, nye kompetencer, ny energi og øget samhørighed på institutionerne.

"Projektet har givet ny energi og nye idéer i klassen, nye måder at se børnene på." (Lærer)

"Når børnene arbejder med projekterne og deres voksne deltager engageret, så åbner alle sig op for hinanden på nye og givtige måder." (Pædagog)

"Det vigtigste er den konkrete anskueliggørelse af andre tilgange til læring, til tematisering og til kommunikation." (Lærer)

"Det har været spændende at få muligheden for at arbejde med børnene med noget, der ligger uden for egne kompetencer." (Lærer)

"Det er en fantastisk måde at arbejde bevidst med udtryksformer, fællesskab og kreativitet på." (Lærer)

Ser vi på de samlede respondenter vurdering af lærernes og pædagogernes udbytte, vurderer mange, at projekterne er med til at give lærerne/pædagogerne nye perspektiver på eget virke, og særligt nye perspektiver på elevgruppen og enkeltelever (tabel 3.9).

Tabel 3.9: Udbytte og kompetenceudvikling for lærere og pædagoger

Hvad vurderer du som det centrale udbytte for lærere og pædagoger?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke
Generel inspiration til undervisningen	77 %	16 %	2 %	0 %	5 %
Nye perspektiver på klassen/gruppen/enkeltelever	54 %	30 %	9 %	1 %	6 %
Nye perspektiver på eget virke/egen rolle	49 %	36 %	10 %	0 %	5 %
Udfordringer i forhold til tværfagligt samarbejde	42 %	39 %	11 %	1 %	7 %
Udfordring af pædagogiske kompetencer	33 %	40 %	18 %	3 %	7 %

I forlængelse af disse vurderinger tyder det på, at projekterne i høj grad er med til at ændre ved dynamik og relationer i klasseværelserne og på institutionerne – mellem de ansatte, mellem børn og voksne og internt mellem elever i grupper og i klasser. Eksempelvis svarer 75 % af respondenterne samlet set, at deres forsøg har skabt fornyet dynamik i gruppen/klassen, og mange lærere/pædagoger taler om større åbenhed og øget samarbejde på skolen/institutionen.

Umiddelbart er der ikke så mange respondenter, der fremhæver udfordring af pædagogiske kompetencer som helt centralt for lærere/pædagoger (33 %). Hvis vi kun ser på svarene fra lærere og pædagoger (idet man udelader kunstnere, børnekulturkonsulenter mv.), vurderer 40 % dog, at dette i høj grad er et centralt udbytte – og 43 % svarer i nogen grad. For lærere og pædagoger er der altså også for en dels vedkommende tale om en vigtig form for kompetenceudvikling af generelle pædagogiske kompetencer.

3.2.4 Samspil og samarbejde

Et velfungerende samarbejde mellem lærere/pædagoger og kunstnere er vigtigt for projekternes resultater. Det er lærerne og pædagogerne, der har den daglige kontakt med børnene og de unge, og de spiller derfor en vigtig rolle som sparringspartnere til kunstnerne under projektet.

Når vi spørger, hvordan respondenterne overordnet set har oplevet samarbejdet mellem de forskellige faggrupper i deres projekt er, svarer 57 %, at de oplever samarbejdet som *meget* velfungerende, mens 36 % svarer velfungerende.

Tabel 3.10: Vurdering af samarbejdet

Hvordan vil du generelt vurdere samarbejdet mellem de forskellige fagligheder i projektet/projekterne?	Procent
Meget velfungerende	57 %
Velfungerende	36 %
Mindre velfungerende	5 %
Slet ikke velfungerende	1 %
Ved ikke	1 %

Der ses en lille tendens til, at lærerne/pædagogerne er de mest begejstrede for samarbejdet – 67 % oplever samarbejdet som *meget* velfungerende mod 46 % af kunstnerne. Der ses ikke noget mønster i forhold til vurderingerne af samarbejdet og projekternes varighed – samarbejdet vurderes således lige positivt, uanset om projektet er helt kortvarigt eller om det strækker sig over et år.

Over halvdelen af respondenterne (62 %) har deltaget i flere Huskunstnerprojekter, og mange skal derfor generalisere på baggrund af op til 10 forskellige oplevelser. I relation til de meget positive vurderinger af samarbejdet er det derfor interessant, at manglende samspil og samarbejde mellem institution, lærere/pædagoger og kunstner i høj grad fremhæves som den faktor, der kan gøre et ellers godt projekt mindre godt. Dette forhold fremhæves af langt hovedparten af respondenterne, der besvarer det åbne spørgsmål om mindre gode oplevelser i forbindelse med projekter.

Det er i den forbindelse oplagt at se på de mindre positive vurderinger af samarbejdet (de respondenter, der blot svarer ”velfungerende”) og sammenhængen til graden af forberedelse og rolleafklaring i projekterne, men der er ikke noget mønster i besvarelsene. Det skyldes blandt andet, at langt de fleste projekter *har* haft en form for forberedelse, evt. uden for selve projektets budget/rammer. Kun 19 % har ikke haft decideret forberedelse.

Vi har i forlængelse heraf spurgt respondenterne, i hvilken grad de oplever et behov for mere formaliseret forberedelse/rolleafklaring inden projektstart. Heller ikke her er der noget entydigt svar, som det ses i tabel 3.11:

Tabel 3.11: Behov for forberedelse

Oplever du et behov for formaliseret forberedelse og/eller rolleafklaring inden projektets start?	Procent
I høj grad	33 %
I nogen grad	34 %
I mindre grad	13 %
Slet ikke	16 %
Ved ikke	5 %

Ud af alle de adspurgte oplever 67 % et sådant behov, mens 29 % mener, at der i mindre grad eller slet ikke er et behov for formaliseret forberedelse. En vigtig pointe er her, at mange fremhæver de meget frie rammer i Huskunstnerordningen som en stor styrke og tager afstand fra ”formalisering” som koncept. Det gør dog ikke forberedelsen mindre relevant, og vi vurderer, at man i forbindelse med ordningens vejledning med fordel kan betone vigtigheden af en god forberedelse – uden at diktere form og facon.

Kunstnerne i undersøgelsen er i forlængelse af spørgsmålene omkring samarbejdet blevet spurgt, hvordan de oplever skolens/institutionens opbakning før og under projekterne – 94 % har oplevet opbakningen positivt (38 %) eller *meget* positivt (56 %), og det understøtter således de gennemgående gode resultater i forhold til det tværgående samspil og samarbejde.

”Best case” – Huskunstnerordningen – Dans på Lisbjergskolen, Århus

Indhold og rammer

- ✓ Treårigt modelforsøg, der har som mål at undersøge, hvad dansekunsten kan bidrage med i skolen, og hvordan erfaringerne kan indgå i skolens hverdag på længere sigt – og ikke bare mens kunstneren er på besøg.
- ✓ Der arbejdes med en æstetisk, undersøgende tilgang til dansen.
- ✓ Danseforløb på op til 8 uger og andre forløb komprimeret i kortere perioder. Nogle klasser har flere perioder med dans. I SFO-tiden tilbydes dansen som en aktivitet, børnene kan melde sig til.

De særligt gode resultater

1. Dansekunstnerne sætter fokus på andre dimensioner i børnenes hverdag og er med til at ændre børnenes selvpfattelse.
2. Dansen åbner døre til nye udtryksmuligheder, andre måder at bevæge sig på, nye måder at samarbejde på.
3. Den lange tidshorisont er helt unik – ligesom målet: En forankret model efter de tre år.

Hvad fremmer især de gode resultater?

Stærk organisering. Partnerskabet mellem Lisbjergskolen og Dansens Hus er afgørende. Parterne har søsat et aktionsforskningsprojekt og har allieret sig med VIA University College, som yder konsulentbistand.

Aktionsforskning bidrager til, at der reflekteres over de kunstneriske processer og dansepraksis. Alfa og omega med henblik på forankring.

Langt perspektiv med et dansefagligt udgangspunkt. Det kunstneriske kompetencecenter (Dansens Hus) er med til at kvalificere rammerne med en dansefaglig basis.

Hele skolens personale involveres blandt andet ved personalearrangementer med dans som tema. Det betyder, at den brede opbakning på skolen er til stede, hvilket er vigtigt i et forankringsperspektiv.

Erfaring med formidling til børn og unge. De kunstnere, der deltager i projektet, har erfaring med og flair for at formidle til børn og unge.

Opbakning fra kommunen. Århus Kommune (Børn og Unge-afdelingen) er medfinansierende og ser Dans på Lisbjergskolen som et interessant modelprojekt. Ansvar for modelprojekt forpligter i forhold til at formidle erfaringer udadtil.

4 ADMINISTRATION OG KOMMUNIKATION – HUSKUNSTNERORDNINGEN

Huskunstnerordningen har gennemgået en række administrative ændringer siden den første ansøgningsrunde i februar 2004. Programmet blev i de første tre år administreret af Børnekulturens Netværk og overgik i 2007 til Kunststyrelsen (Kunstrådssekretariatet). Ændringerne er grundigt beskrevet i BKN-rapporten, og de væsentligste udviklingstræk gengives i det følgende.

4.1 Udviklingen af de administrative rammer

Ved ordningens første ansøgningsrunde (2004) kunne der søges til ansættelsen af en professionel kunstner på deltid for en periode på mindst en måned og op til højst et år. Der kunne udelukkende søges om tilskud til kunstnerhonorar (50 % af lønudgiften, dog højst 125.000 kr.).³

Folkeskolen har fra begyndelsen været det højest prioriterede område for ordningen, men i den første ansøgningsrunde havde også børnehaver, det kommunale skolevæsen, kommunale og amtslige forvaltninger eller samarbejder mellem flere institutioner eller kommuner mulighed for at søge. Ved anden ansøgningsrunde i 2005 fik gymnasier og HF også mulighed for at søge – det første år gennem en særlig pulje.

Ved tredje ansøgningsrunde (2006) besluttede Kunstrådet – på baggrund af erfaringer fra de foregående runder – at ændre ordningen på flere væsentlige punkter:

- To kategorier af projekter, henholdsvis "kunstnerbesøg" op til en uge og ansættelse af "huskunstnere" over en uges varighed og op til et år.
- To hovedgrupper af ansøgere, henholdsvis amter/kommuner og skoler, gymnasier/HF, fritidsklubber/SFO m.v. Daginstitutioner havde dermed ikke længere mulighed for at søge.
- To ansøgningsfrister i stedet for én.
- Hævet tilskudsramme. Op til 75 % dækning af kunstnerhonorarer og 100 % dækning af kunstnerens transport og opholdsudgifter for skoler og institutioner.
- Faste honorartakster for kunstnerbesøgene med henholdsvis faste time-, dag- og ugetakster.

De administrative forhold er siden blevet justeret en smule:

- Kunstnere kan nu også søge – enten enkeltvis eller i grupper, men kun i samarbejde med én eller flere institutioner.
- Medfinansieringen er 75 % for skoler og skolelignende institutioner og 50 % for andre (dvs. kommuner, netværk mv.). Sidstnævnte kan ikke få dækket udgifter til kunstnerens transport og ophold.
- Der kan bevilliges midler til relevant forberedelse og evaluering i projektet, men fortsat kun til kunstnerhonoraret.

³ Der kan kun gives tilskud til kunstnere inden for Kunstrådets virkeområde, dvs. billedkunst, scenekunst, musik og litteratur.

De overordnede tilskudskriterier beskrives i den aktuelle vejledning. Her fremgår det, at Kunstrådet træffer beslutning om støttetildeling ud fra dels de helt grundlæggende kriterier:

- "Kunstnerisk kvalitet" og
- "Proces frem for produkt",

dels et sæt tværgående kriterier:

- Geografisk spredning
- Spredning med hensyn til skoleformer og institutionstyper
- Spredning på kunstarter og kunstnere
- Spredning på tidsforløb – dvs. kunstnerbesøg og huskunstnere

Disse kriterier diskuteres i næste kapitel vedrørende Huskunstnerordningens fremtid, ligesom evaluators bud på præciseringer fremsættes her.

4.2 Vurdering af administration anno 2008

Det er vores vurdering, at administration og vejledning i forbindelse med Huskunstnerordningen fungerer tilfredsstillende.

Ser vi på de overordnede vurderinger af administrationen, mener 65 % af de adspurgte, at administrationen fungerer tilfredsstillende (46 %) eller meget tilfredsstillende (19 %). Samme fordeling gør sig gældende, når vi ser på tilskudskriterierne generelt set.⁴ Ansøgningsfristerne opleves også som velfungerende – 57 % svarer, at de fungerer tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende. Kunststyrelsens skriftlige vejledning fungerer generelt set fint, og den personlige information og vejledning fra Kunststyrelsen bliver i særdeleshed rost.

Vi vil dog også anbefale en række konkrete justeringer og udviklingstiltag. Først og fremmest bør sagsbehandlingen overgå til at være elektronisk; gældende for både ansøgninger og obligatoriske evalueringer. Særligt i relation til evalueringerne vil en elektronisk sagsbehandling være en forbedring i forhold til åbenheden og vil skabe langt bedre praktiske muligheder for erfaringsopsamling og udveksling. Kunststyrelsen arbejder allerede på udviklingen heraf.

Herudover vurderer vi, at man bør fastlægge tilskudsprocenten, så den er ens for alle. Mange betegner de forskellige satser som forvirrende eller tekniske, og en del vurderer, at de giver anledning til unødigt spekulation i "afsenderadresser". På den baggrund samt i lyset af kommunernes aktuelle økonomiske situation, vil vi som udgangspunkt foreslå en fast tilskudsprocent på 75 %, med fortsat mulighed for 100 % dækning af transport og opholdudgifter for skoler og institutioner.

⁴ En stor del af kunstnerne kender ikke til administrationen af ordningen. Nogle har således deltaget i et Huskunstnerprojekt flere end 10 gange uden at kende til de administrative rammer. For alle spørgsmålene i relation til administrationen gælder således, at lidt over 20 % af respondenterne svarer "ved ikke" til spørgsmålene.

Kunststyrelsen peger endvidere selv på, at man bør se på de praktiske forhold i relation til tilskudsadministrationen, der pt. fungerer som en refusionsordning. Det tager således lang tid, før pengene når frem til projektholderne, og en ændring af denne praksis kunne ligeledes være en oplagt lettelse.

Endelig bør man overveje at indføre administrativ sagsbehandling og støttevurdering i forbindelse med de mindre kunstnerbesøg. Man kunne fastsætte en såkaldt bagatelgrænse på fx 15.000 kr., hvor ansøgninger under dette beløb blev behandlet administrativt – efter klare retningslinjer fastlagt af Kunstrådet. Som det fungerer i dag, skal alle ansøgninger vurderes af Kunstrådet.

4.3 Huskunstnerdatabasen

Huskunstnerdatabasen udgør en væsentlig bestanddel af Huskunstnerordningen. Den blev lanceret i december 2006 og offentliggjort på Børnekulturportalen under Børnekulturens Netværk. Opbygningen af databasen omfattede udsendelse af breve og personlige ID og pinkoder til de ca. 300 kunstnere, som havde deltaget i Huskunstnerforsøg i perioden 2004-06.

Selve tanken om en database med "blåstemplede kunstnere" var – og er til dels fortsat – et omdiskuteret felt. Hovedargumentet for oprettelsen var, at det ville medvirke til at sikre kunstnerisk kvalitet og samtidig gøre det lettere for ansøgerne at finde frem til egnede kunstnere. Databasen var dermed et supplerende redskab for udbredelse og synliggørelse af ordningen.⁵

Det aktuelle kriterium for at blive optaget i databasen er i praksis todelt: For at blive optaget, skal kunstneren have medvirket i et Huskunstnerprojekt. Og for at kunne medvirke i et Huskunstnerprojekt, skal kunstneren være skabende eller udøvende inden for Kunstrådets virkefelt og have et dokumenteret professionelt virke og/eller uddannelse fra en af de statslige kunstneriske uddannelsesinstitutioner.

Konkret betyder det, at en ansøger til et Huskunstnerprojekt skal vedlægge CV for delta-gende kunstner/e, hvis kunstneren ikke allerede er opført i Huskunstnerdatabasen. Kunstrådet skal herefter som en del af sagsbehandlingen godkende den eller de delta-gende kunstnere, som først herefter får mulighed for at oprette sig i databasen.

Databasen er for os at se en hensigtsmæssig basis for Huskunstnerordningen. Men vi ser samtidig et behov for at udvikle den og sikre stringens og gennemsigtighed i hhv. kriterier og praksis. Databasen vil kunne udnyttes langt bedre, end det er tilfældet i dag, og den kan blive mere anvendelig og troværdig.

"Der er ikke klare regler for, hvilke kriterier der gør, at en kunstner kan blive godkendt. Og det burde være muligt, at kunstnere kunne godkendes før projektansøgning." (Børnekulturkonsulent)

"Databasen trænger i den grad til en udvidelse! Hvis kriterierne var mere klare, ville vi få en lige så kvalificeret mængde kunstnere med en bredere vifte og for os som ansøgere et større udvalg. Det er vigtigt, man ser på dette område, da det lige nu er for uklart og giver en masse unødige forstyrrelser for Kunststyrelsen, som skal ind og enkeltgodkende og svare på en masse, som vi via vejledning og klare regler på området selv skulle kunne klare." (Lærer)

⁵ BKN-rapporten, marts 2007

Flere respondenter (25 %) peger på, at det overordnede optagelseskriterium om, at kunstneren skal have deltaget i et Huskunstnerprojekt, virker uhensigtsmæssigt. Der efterspørges således en mulighed for, at kunstnere kan godkendes før en projektansøgning, evt. som en forhåndsgodkendelse. Flere foreslår også, at databasen åbnes for løbende optag af kunstnere, uden at de nødvendigvis skal deltage i et Huskunstnerprojekt. Vi anbefaler i forlængelse heraf, at Kunstrådet mere aktivt og over en bred front inviterer flere kunstnere til at søge optagelse i databasen. Herved opnås fundamentet for en udvikling og udvikling af databasen og en styrkelse af mangfoldigheden.

En større diskussion, som indirekte relaterer sig til optagelsen af kunstnere i databasen, handler desuden om de overordnede kriterier for at være anerkendt som professionel kunstner. Hovedparten af indlæggene handler om, at det er vigtigt ikke at devaluere niveauet, men også at kriterierne for tilskud bør være mere gennemsigtige og klare, da der kan være en del uenighed om definitionen af et "dokumenteret professionelt virke".

Vi foreslår i forlængelse af disse overvejelser, at selve databasen rent teknisk forbedres og videreudvikles. Mange kunstnerne i undersøgelsen gør opmærksom på, at de har oprettet sig i databasen, men at de ikke siden har opdateret deres profil. Og det påpeges endvidere, at databasen har en begrænsning, idet MAC brugere slet ikke har mulighed for at oprette en profil i databasen. Databasen kunne teknisk set blive langt mere dynamisk med udgangspunkt i bruger-til-bruger orienteret kommunikation – fx via et elektronisk forum, hvor deltagerne har mulighed for at udveksle evalueringer og erfaringer, hvor skoler og kommuner kan "efterlyse" egnede kunstnere, og hvor kunstnere kan finde hinanden og skabe tværgående projekter. På den måde ville miljøerne selv "få en stemme" i form af viden, erfaringer og diskussioner på tværs af projekter og kunstnere.

Sammenfattende er det vores vurdering, at beslutningen om en Huskunstnerdatabase er modig og væsentlig i forhold til udbredelse og samtidig sikring af kvalitet. Det er imidlertid også vigtigt, at databasen fremstår med høj grad af troværdighed og kvalitet. Vi ser således et behov for at gøre databasen mere dynamisk og samtidig sikre stringens og gennemsigtighed i forhold til hhv. kriterier og praksis.

4.4 Kendskab

Et andet emne, der optager mange, er markedsføringen og den generelle information om Huskunstnerordningen.

Tabel 4.1: Markedsføring og generel information

Hvordan vurderer du markedsføringen/ den generelle information om ordningen?	Procent
Meget tilfredsstillende	10 %
Tilfredsstillende	37 %
Mindre tilfredsstillende	23 %
Ikke tilfredsstillende	11 %
Ved ikke	20 %

En relativt stor gruppe respondenter (34 %) opfatter information om ordningen som mindre eller ikke tilfredsstillende. De savner mere markedsføring, fx direkte til skolerne, men også et bredere kendskab til ordningen blandt kunstnere. Vi oplevede selv i forbindelse

med gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen en række kunstnere, som slet ikke var klar over, at de havde deltaget i et Huskunstnerprojekt, som ikke kendte ordningen, og som derfor ikke kunne besvare spørgeskemaet. Det tyder på manglende kendskab til ordningen generelt, kombineret med begrænset kommunikation mellem ansøgere og kunstnere i disse tilfælde.

Der har tidligere været gennemført målrettede informationskampagner, og som allerede nævnt anbefaler vi, at der sikres en målrettet og systematisk information – ikke mindst i forbindelse med en eventuel revision og endelig fastlæggelse af kriterier og rammer.

Øget videndeling internt blandt deltagere i Huskunstnerprojekterne fremhæves også af flere som en måde, hvorpå man kan styrke deltagernes bevidsthed om ordningens muligheder, men også ordningens synlighed i et mere generelt perspektiv. 60 % af respondenterne oplever i høj eller i nogen grad et behov for øget videndeling.

Tabel 4.2: Videndeling på tværs af projekter

Oplever du et behov for videndeling i højere grad, end det aktuelt finder sted?	Procent
I høj grad	20 %
I nogen grad	40 %
I mindre grad	28 %
Slet ikke	12 %

Med overgangen til elektroniske ansøgninger og evalueringer kunne den obligatoriske evaluering gøres tilgængelig på Kunststyrelsens hjemmeside og evt. kobles med brugertil-bruger platformen, nævnt i forbindelse med Huskunstnerdatabasen. Dette ville i høj grad kunne styrke erfaringsopsamlingen i forbindelse med ordningen. Herudover kan den lokale videndeling styrkes alene med en mere effektiv brug af eksempelvis evalueringsmøder mellem de deltagende parter i et projekt.

Det er desuden oplagt at opfordre projektansøgere til at søge projektsparring hos de kunstneriske kompetencecentre rundt om i landet, der har en stor faglig viden og netværk, og som i mange tilfælde har ageret formidlere og erfaringsopsamlere i forbindelse med projekter. Videndelingen kan ligeledes finde sted i tilknytning til centrale informationsarrangementer. Kunstrådet kan fx som optakt til hver ansøgningsrunde invitere til informationsmøder to eller flere steder i landet.

”Best case” – Huskunstnerordningen – Musikmagerne på Bornholm

Indhold og rammer

- ✓ De to kunstnere har besøgt 3 bornholmske skoler og afholdt workshops for 3.–5. klassetrin. Hver klasse har fået 2 besøg á 2 lektioner med 1 uges mellemrum. I alt er der afviklet 32 besøg, afviklet ”i plenum” med 20-25 elever pr. klasse.
- ✓ Formålet er at skabe forståelse for musikfremstillingens håndværk hos eleverne, give eleverne redskaber til selv at fremstille musik og udvide lærernes musikpædagogiske arsenal – især med henblik på musikfremstilling/”komponering”.
- ✓ Første besøg handler om musikkens fundament med rytmiske mønstre, og andet besøg handler om den klanglige dimension i musikken. Kunstnerne medbringer instrumenter og lydredskaber til begge formål.

De særligt gode resultater

1. Børnene oplever, at musik kan skabes på ting, der normalt set ikke forbindes med musik, og at musik kan være et lydunivers, man selv kan være aktiv i – uden omfattende håndværksmæssig træning.
2. Børnene har fokus på den kreative proces og på ideen om at fortælle en historie.
3. Skolerne får inspiration og energi, og lærerne arbejder med musik uden de begrænsninger, de er vant til i skolens verden. Projekterne efterlader noget varigt!

Hvad fremmer især de gode resultater?

Grundig forberedelse skaber grundlag for en intuitiv proces. Kunstnerens indbyrdes forberedelse er afgørende for det intuitive samarbejde i processen.

Pædagogisk erfaring bidrager ligeledes til, at kunstnerne kan gribe situationen, skabe koncentration og kontakt med børnene. Hermed bliver børnenes ”input” en del af processen – og den korte tid udnyttes bedst muligt.

Et bevidst valg om lærerens rolle. Den enkelte lærer bliver opfordret til at ”lege med” – på børnenes præmisser.

Evaluering med eleverne og lærerne. Hvert besøg afsluttes med en kort samtale med eleverne for at høre deres reaktioner. Det giver masser af guldkorn og spændende idéer og tanker til videre brug. Evalueringen med lærerne følger et stykke tid efter – når resultaterne har bundfældet sig.

Bornholms Regionskommune har ydet lokal opbakning ved hjælp af midler fra et nyoprettet børnekulturråd.

Kunstrådet udviser stor tillid til kunstnerne og skaber muligheden for, at kunstnerne selv sætter rammerne for projekterne. Det er det, der gør ordningen unik.

5 FREMTIDEN – HUSKUNSTNERORDNINGEN

Med Huskunstnerordningen er det i høj grad lykkedes "at forbedre mulighederne for, at børn og unge kan møde kunsten landet over i skoler, fritidsordninger og gymnasier". Over de seneste fem år er gennemført 490 projekter, og vores skøn er, at over 15.000 børn og unge har haft positive møder med kunsten og kunstnere landet over.

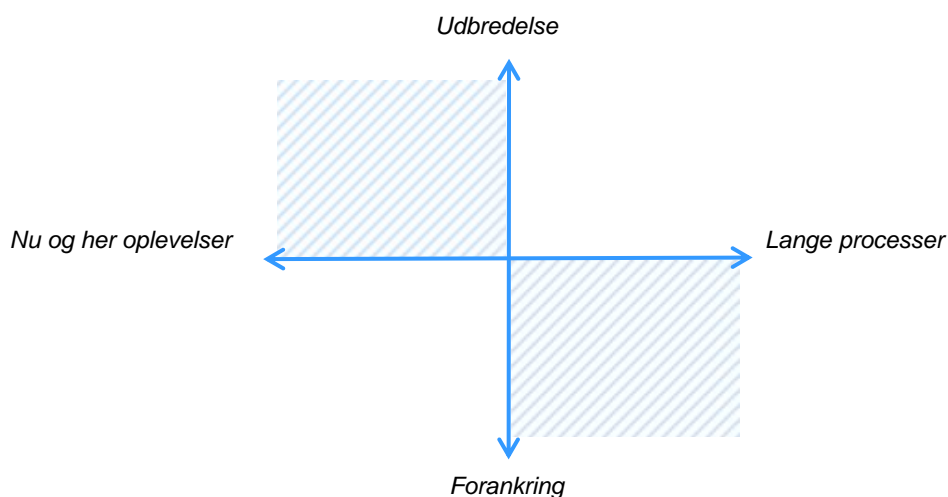
På baggrund af analyserne af indsats og resultater vurderer vi, at Huskunstnerordningen er meget velfungerende og bør videreføres, såfremt der fortsat kan skabes et økonomisk fundament herfor. Men præcis hvordan videreføres ordningen mest hensigtsmæssigt, og hvordan udnyttes de flotte forsøgsresultater optimalt? Det diskuteres i følgende kapitel.

5.1 Vægtning og prioriteringer

Overordnet set kan skitseres følgende fremtidig vægtning og prioritering:

1. Fasthold ordningen.
2. Gennemfør de foreslåede justeringer.
3. Fokusér ordningen, flere lange processer med forankring som mål (og dermed færre projekter).
4. Fokusér ordningen, flere hurtige projekter med udbredelse som mål (og altså flere projekter).
5. Skærp kravene til de enkelte projekter og støttemodtagere.
6. Skru op for ordningen. Flere penge, mere synlighed.
7. Luk ordningen. Nu må kommunerne selv finansiere huskunstnere. Kunstrådet har vist, at det virker.

For at få et bedre overblik over Huskunstnerordningens poler tegner vi det følgende "kompas" over Huskunstnerordningens poler, som feltet ser ud aktuelt.

På x-aksen tegnes spændet over projektlængde og "forpligtethed" i ordningen, fra de korte kunstnerbesøg på mellem 3 timers og en uges varighed til de længerevarende forløb på 3-12 måneder. På y-aksen tegnes ordningens spændvidde med hensyn til *dels* udbredelse, dvs. hvor mange geografier, institutioner, børn er projekterne nået ud til, *dels* forankring, dvs. faglig, institutionel, kulturpolitisk ejerskab og forankring.

De to skraverede felter indikerer, hvor hovedvægten af Huskunstnerprojekterne befinder sig. I det øverste venstre felt ligger de mange korte projekter. De har fx omfattet en kunstner på en skole i tre timer, hvor 20 børn i en klasse har arbejde med litteratur. Set over en periode på det seneste halvandet år, 2007-08, er der bevilget midler til i alt 104 projekter af kortere varighed ud af 184 ansøgninger.

"Gevinsten" ved projekterne i dette felt er, at der kan etableres flest mulige møder mellem kunstnere og børn. Den mulige risiko er, at projekterne ikke får fornøden planlægning, og at kunstnerne dermed nogle gange bliver "pauseklavn" snarere end indgår i "det berigende møde mellem kunst og børn". Ligeledes gælder, at overordnet synlighed og effekt mange gange udebliver, idet effekten alene kommer til at bestå i en god "nu og her"-oplevelse.

Det nederste højre felt rummer de lange processer. Her finder vi fx projekter, hvor en billedkunstner har arbejdet med forskellige klasser på én eller flere skoler over nogle måneder, og hvor kommunen over en årrække har understøttet og medfinansieret sådanne tiltag. Set over en periode på det seneste halvandet år, 2007-08, er der bevilget midler til i alt 143 projekter af længere varighed ud af 179 ansøgninger.

Her er de mulige gevinster dels mere betydende effekter hos børnene, dels lokal forankring og kommunal medfinansiering (evt. en børnekulturpolitik) samt overordnet synlighed og effekt – altså "mere værdi for pengene". Den mulige risiko er, at det bliver "de sædvanlige kommuner, som får igen" – de kommuner, som forstår at udnytte ordningen, og som typisk allerede har fokus på børnekultur, mens mere kultursvage kommuner ikke nås.

Men som de foregående analyser viser, er der gevinster i form af både "nu og her"-effekter og langsigtede resultater i begge typer af projekter. Derfor anbefaler vi – som nævnt indledningsvis i kapitlet – at man viderefører ordningen, og at man fortsætter med nogenlunde de samme indholds- og tidsmæssige rammer og muligheder og med de i kapitel 4 nævnte administrative justeringer.

Med hensyn til ordningens økonomiske rammer er det ligeledes vores vurdering, at disse er hensigtsmæssige for nuværende. Set i lyset af de høje tilsagnsprocenter for de seneste par år, må der siges at være et tilstrækkeligt økonomisk fundament. Såfremt de foreslåede synligheds- og informationstiltag og øvrige justeringer bevirker en væsentlig forøgelse i antal ansøgninger, kan de økonomiske rammer evt. diskuteres igen.

5.2 Tilskudskriterier og indikatorer

De aktuelle tilskudskriterier vurderes som velfungerende, men dog lidt for generelle. Hertil kommer, at den successive udvikling af kriterier og rammer over de første 4-5 år har betydet ganske megen forvirring blandt ansøgerne. Det gælder både i relation til de overordnede rammer og de helt basale tilskudskriterier: om kunstnere kan søge og hvordan, om reglerne for medfinansiering, muligheden for honorering af forberedelsestiden, støtte til materialer mv. Der eksisterer dermed forskellige tolkninger og (i et vist omfang) historier og myter i miljøerne. Der har ikke været gennemført informationskampagner om Huskunstnerordningen siden 2006, hvilket formodentlig medvirker til uklarheden.

Vi ser således et behov for, at Kunstrådet bliver mere præcis i forhold til tilskudskriterier, melder disse klart ud og fastholder dem for en længere periode, fx 2009-11. Det er ydermere vores opfattelse, at både kriterier og rammer kan formuleres mere klart under "Huskunstnerordningen" på kunst.dk, og at vejledningen rent praktisk kan gøres mere lettilgængelig. Vi anbefaler derfor følgende:

- Fasthold de relativt frie rammer. Forsøgene repræsenterer en væsentlig mangfoldighed og et selvstændigt liv, hvilket bør bevares og ikke formaliseres unødigt.
- Prioritér enkelthed og gennemskuelighed. Præcisér de overordnede og projektrelaterede tilskudskriterier så enkelt og gennemskueligt som muligt – også med fokus på det, ordningen *ikke* støtter. Formulér og formidl en A4-side med "Tilskudskriterier for Huskunstnerordningen 2009–11".
- Supplér med "Gode råd" til ansøgere og projektledere/-deltagere på kunst.dk. De gode råd vedlægges ved tilsagn.

Det er desuden vores vurdering, at tilskudskriterierne som et resultat af den løbende udvikling ikke har korresponderet med de efterfølgende obligatoriske projektevalueringer.

Tilskudskriterier er de faktorer, man skal leve op til for at komme i betragtning til tilskud, mens *indikatorer* er de samme faktorer, men operationaliserede, så man kan måle og evaluere i forhold til dem. Dette bør klargøres og anvendes stringent. Fremtidige evalueringer af ordningens resultater bør således foregå på to niveauer: Hvordan evalueres de enkelte projekter målt på de projektrelaterede kriterier/indikatorer? Og i hvilken grad er de støttede projekter passende fordelt på de tværgående tilskudskriterier/indikatorer?

Vi har i det følgende søgt at give vores bud på tilskudskriterier og indikatorer for Huskunstnerordningen – både de projektrelaterede, der kunne gælde for vurderingen af det enkelte projekt, og de tværgående kriterier gældende for den tværgående vurdering og dermed den samlede ordning.

Projektrelaterede tilskudskriterier/indikatorer

1. Projektets indhold
 - Kunstnerisk kvalitet
 - Projektets kvalitet
 - Kvalitet i formidlingen
 - Processens kvalitet
2. Projektets rammer
 - Planlægning og forberedelse
 - Rammer for tværgående samarbejde
3. Synlighed og lokal forankring
 - Lokal (og anden) synliggørelse
 - Lokal opbakning og forankring

Tværgående tilskudskriterier/indikatorer

4. Spredning og mangfoldighed
 - Geografisk spredning
 - Kunstnerisk mangfoldighed
 - Målgruppespredning
 - Organisatorisk spredning
 5. "Både og"-kriterier
 - Udbredelse og forankring
 - Nytænkning og kontinuitet
-

6 INDSATS OG RESULTATER – KULTURSKOLER, BGK MV.

I dette kapitel analyseres Puljen til forsøg med Kulturskoler, BGK mv. med hensyn til indsats, resultater, målopfyldelse samt de administrative rammer.

Puljen blev iværksat i 2006, og der er til forsøget afsat 3 mio. kr. årligt til og med 2009. 22 ansøgere har modtaget støtte til forsøg i 2006 og 2007. Der er i sommeren 2008 uddelt ca. 3 mio. kr. til yderligere 13 forsøg. Evalueringen omfatter af praktiske grunde kun 2006-07, da de nye forsøg har været i opstartsfasen i den periode, hvor evalueringen er udarbejdet.

6.1 Indsats

Formålet med puljen er: "at give kunstundervisningstilbuddene til børn og unge et løft ved at tilskynde til mere samarbejde på tværs mellem de forskellige tilbud samt gennem mere ambitiøse kvalitetskrav til tilbuddene". Der kan søges om støtte til forsøg på/med:

- kulturskoler,
- billedkunstneriske grundkurser (BGK) og
- grundkurser inden for de andre kunstneriske discipliner,

der sigter mod at afprøve nye samarbejdsformer og samspil med andre institutioner, og som bidrager til at udvikle de faglige kvalitetskrav. Forsøgene skal have en karakter, der kan tjene som inspiration for andre.

Kulturskoleforsøgene har et alment perspektiv og skal udvikle og udbyde kunstundervisning for børn fra 6 år og opefter. Grundkursusforsøgene har et talentudviklingsperspektiv og skal udbyde kunstundervisning for unge mellem 16 og 25 år.

Projektholderne er som oftest kommuner, kommunale kulturskoler, netværk af institutioner, kunstskeoler, museer, kunstnerorganisationer, foreninger mv.

Støttefordelingen i perioden 2006-07 ser ud som vist nedenfor. Der gøres opmærksom på, at flere af projektholderne har fået tilsagn til mere end et projekt, ligesom flere projekter er gængangere fra 2006 til 2007.

Tabel 6.1: Tilsagn 2006 og 2007

Perspektiv	Tilsagn 2006	Tilsagn 2007	Tilsagn i alt
Talentudvikling – Grundkurser mv.	7	8	15
– Billedkunst	4	4	8
– Scenekunst, dans	2	2	4
– Tværfæstetisk	1	2	3
Alment sigte – Kulturskoler mv.	3	4	7
– Billedkunst	1	1	2
– Scenekunst, dans		1	1
– Tværfæstetisk	2	2	4
I alt pr. år	10	12	22

Ved ansøgningsrunden i 2006 ansøgte 21 forsøg om støtte, og 10 fik tilsagn. I 2007 ansøgte 28 forsøg om støtte, og 12 fik tilsagn. Heraf var 5 gengangere fra året før. Ved ansøgningsrunden i 2008⁶ fik 13 ud af 26 forsøg tilsagn, og heraf var 8 gengangere. Kunstrådet har undervejs i forsøget vurderet det hensigtsmæssigt at vægte denne kontinuitet, og i alt 7 forsøg har derfor fået tilskud tre år i træk.

Vi har valgt kort at beskrive hvert enkelt forsøg med henblik på at illustrere mangfoldigheden. Nedenstående tabel giver således et overblik over de evaluerede forsøgs perspektiver, rammer, økonomiske støtte og indhold.

Tabel 6.2: Oversigt over forsøg 2006

Projektitel	Tilskudsmodtager	Beløb	Rammer og sammenhæng	Kunstarter
Talentudvikling – Grundkurser mv.				
1-årigt BGK	Sønderjylland Kunsthøjskole	490.000	Undersøge evt. fordele ved 1-årigt BGK ift. de traditionelle 3-årige forløb.	Billedkunst
BGK-Nord, Nordjylland	Aalborg Kommune	400.000	3-årigt netværks-samarbejde mellem et værksted og en kunsthøjskole. Støttes af Kulturfond Nordjylland.	Billedkunst
BGK Symposium	Esbjerg Kommune	193.400	Symposium for elever og lærere fra BGK Esbjerg, Holstebro og Nordjylland med workshops og foredrag mv.	Billedkunst
Storstrømmens Billedkunsthøjskole	Vordingborg Kommune	271.700	Tværkommunalt samarbejde om BGK, 3-årigt Næstved, Lolland, Vordingborg.	Billedkunst
Nyskabende uddannelsesstilbud for unge i Midt- og Vestjylland	Nordvestjysk Talent Center i Holstebro (NTC)	200.000	Fælles administration, udvikling, markedsføring. NTC er et netværk med teater, musikskole, musikteater, kunstmuseum og balletskole. Kostkollegium for unge.	Billedkunst Dans Scenekunst Musik
Modelforsøg: Kunstakademiet, BGK og gymnasium	Holstebro Kunstmuseum	85.000	Samarbejde ml. elever fra BGK og Kunstakademiet i workshop, udstilling mv. Som en del af ovenstående netværk.	Billedkunst Dans Teater Musik
U-Mancopy	Odense Dansekompagni Mancopy	150.000	Ungdomskompagni for moderne dans, under aftenskolen FORA 1748. Unge træner på eliteniveau.	Dans Scenekunst
Alment fokus – Kulturskoler mv.				
Kultur- og Billedskole	Ishøj Kommune	221.250	Ishøj Musikskole og Arken.	Billedkunst
En samlet kulturskole for børn og unge	Århus Kommune	468.147	Del af større tværgående projekt, hvor en række kulturskoler præsenterer sig samlet.	Billedkunst Dans
Billedskolen og dens kunstneriske naboer	Frederiksberg Kommune	75.000	Netværk med basis i Billedskolen Litteratur og billedkunst.	Billedkunst Dans, Musik Litteratur
Projekter i alt: 10	Tilskud i alt:	2.769 mio. kr.		

⁶ 2008 er ikke medtaget i tabellen, da denne evaluering ikke omfatter støtteåret 2008.

Tabel 6.3: Oversigt over projekter 2007

Projektitel	Tilskudsmodtager	Beløb	Rammer og sammenhæng	Kunstarter
Talentudvikling – Grundkurser mv.				
BGK-Nord ^{7*)}	Aalborg Kommune	400.000	Videreførelse fra 2006.	Billedkunst
Modelforsøg Holstebro ^{*)}	Holstebro Kunstmuseum	85.000	Videreudvikling fra 2006. Akademi elever møder elever fra BGK og gymnasiet.	Billedkunst
Kunst Nu, Regional Talentudvikling	Aabenraa Kommune	500.000	Mobil kunstske, med lokale institutioner og billedkunstnere som mentorer	Billedkunst
Storstrømmens Billedkunstskole ^{*)}	Vordingborg Kommune	271.700	Videreførelse fra 2006.	Billedkunst
Nordvestjysk Talentcenter ^{*)}	Holstebro Musikskole	165.000	Videreførelse fra 2006.	Billedkunst Dans Musik Scenekunst
Maleriet og den eksperimenterende iscenesættelse	Viborg Kommune, Center for CrossArt	300.000	1-årigt forsøg, ved "The animation workshop" i Viborg. I krydsfeltet mellem maleri og iscenesættelse.	Billedkunst Scenekunst
Himmerlands Teater-talentlinje	Mariagerfjord Kommune	170.000	Almen kunstundervisning og talentudvikling. Netværk, egnsteater og kulturskoler.	Scenekunst
U-Mancopy ^{*)}	Odense Dansekompagni Mancopy	200.000	Videreførelse fra 2006.	Dans
Alment fokus – Kulturskoler mv.				
En samlet kulturskole for børn og unge ^{*)}	Århus, Billed- og Medieskole	182.960	Videreudvikling fra 2006. SFO'er, museer og folkeskolen. Laboratorium. Del af større projekt	Billedkunst
Modelarbejde, kulturskoleundervisning	Silkeborg Kommune	336.000	3 kulturskolecentre. Dans, teater og billedkunst. Opkvalificering af lærergruppen til arbejdet med kreativ IT og billedkunst.	Billedkunst Scenekunst Dans
Kulturskoleforsøg, Syddjurs Kommune	Syddjurs Kommune	289.971	Netværk af billed- og dramaskole, museer, musikskole, daginstitutioner. Samt geografisk spredning af kulturskole-tilbuddet.	Billedkunst Teater Museer Musik
Kulturskole for dans ^{*)}	Århus, Danseværket	330.572	Videreudvikling fra 2006. Sikre moderne dans plads i fremtidens kulturskoler. Talentudvikling og almen. Del af stort projekt.	Dans Scenekunst
Projekter i alt: 12	Tilskud i alt:	3.231 mio. kr.		

Som det fremgår af skemaet, rummer forsøgene en stor mangfoldighed af modeller, faglige mix og organisationsformer.

Billedkunst er stærkest repræsenteret; herefter kommer tværestetiske forsøg, hvor to eller flere kunstarter indgår (ofte billedkunst som den ene) samt forsøg med scene-kunst/dans. En række af forsøgene finder sted i institutionaliserede rammer – ofte kommunalt forankrede – mens andre forsøg er nyopfundelser i netværksbaserede rammer. Geografisk set tegner der sig et interessant billede. Ud af de 22 støttede projekter befinder 16 sig i Jylland, 1 projekt i Odense (med to tildelinger) og 4 på Sjælland, heraf to

^{7*)} Modtog også tilskud i 2006.

gange støtte til det samme projekt i Vordingborg samt hhv. Ishøj og Frederiksberg. Noget tyder således på, at ordningen især appellerer til kommuner og initiativer uden for hovedstadsområdet – og især i yderområderne af landet.

For os at se er her et opmærksomhedspunkt i relation til geografisk spredning, såfremt ordningen videreføres. Kunstrådet må forholde sig til, hvorvidt det er vigtigt, at forsøg med kunstundervisning og talentudvikling dækker landet bredt betragtet – på kort og på langt sigt, og i forhold til især talentudvikling må man forholde sig til den ”flytteproblematik”, der ses i mange yderområder, hvor den voksne del af talentmassen typisk søger til hovedstaden og de større byer. Her bliver det interessant at diskutere, hvorvidt talentundervisningstilbuddene skal ses som forsøg på at sprede ”jagten efter talentmasse” til den nationale fødekæde, eller om tilbuddene mere skal ses som regionale projekter.

6.2 Resultater og målopfyldelse

De kvantitative resultater, som fremlægges i dette afsnit, bygger på spørgeskemaundersøgelser fra 18 respondenter (ud af en samlet gruppe på i alt 22 ansøgere i 2006 og 2007), hvilket giver en svarprocent på 82 %. Grundet den lille respondentgruppe anvender vi ikke procenter, men antal respondenter i opgørelserne. De kvantitative opgørelser suppleres med kvalitative kommentarer fra spørgeskemaundersøgelsen samt udsagn fra fokusgrupper og individuelle interviews.⁸

6.2.1 Overordnet målopfyldelse

Det overordnede formål med programmet – om højnelse af kvaliteten af kunstundervisningen – må siges i høj grad til at være opfyldt. På spørgsmålet herom svarer 15 respondenter, at deres forsøg i høj grad har bidraget hertil. Den anden del af programmets målformulering – samarbejde på tværs af kunstundervisningstilbuddene i de deltagende kommuner – er ligeledes opfyldt, om end i lidt mindre grad. Her mener 8 respondenter i høj grad og 5 i nogen grad, at dette er tilfældet i deres forsøg. Til gengæld vurderer 5, at forsøget kun i mindre grad eller slet ikke har bevirket mere samarbejde.

Tabel 6.4: Overordnede resultater af forsøgene

Hvordan vil du vurdere de overordnede resultater af jeres forsøg?	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ikke relevant
Forsøget har sikret en bedre kvalitet i den eksisterende kunstundervisning i kommunen	15	3	0	0	0
Forsøget har bidraget til mere samarbejde på tværs af kunstundervisningstilbuddene i kommunen	8	5	4	1	0
Forsøget har styrket bevidstheden om kunst hos de deltagende børn og unge	16	1	1	0	0
Forsøget har bidraget til talentudvikling	15	1	1	0	1
Forsøget har udviklet vækstlaget	11	5	1	0	1

⁸ Af respekt for deltagernes anonymitet anvender vi ikke stillingsbetegnelser efter citater.

De øvrige resultater jf. tabellen er, at forsøgene i høj grad har styrket bevidstheden om kunst hos de deltagende børn og unge, at forsøgene har bidraget til talentudvikling, og at forsøgene har bidraget til at udvikle vækstlaget. Som respondenterne udtrykker det:

"Forsøget har medvirket til at synliggøre vigtigheden af kommunale kulturtilbud til børn og unge. Det har været afgørende for at fastholde nogle af aktiviteterne."

"Udviklingen i det, vi kalder vækstlaget, vil først kunne ses på et senere tidspunkt. Vækstlaget består i vore øjne af de unge mennesker, som har taget en beslutning om at arbejde med kunsten mere selvstændigt ...og her udgør dannelsen i en kulturskole og den tilhørende talentudvikling en vigtig grundsten."

"Det er en usandsynlig stor selvforstærkende virkning, en BGK har for lokalområdet på alle plan!"

Det er interessant, at forsøgenes organisering (central eller netværksbaseret organisering) ikke har nogen betydning for vurderingen af, om forsøget har bidraget til mere samarbejde mellem kunstundervisningstilbuddene. En forklaring kunne være, at en netværksbaseret forsøgsorganisering kan være udtryk for, at samarbejdet mellem kunstundervisningstilbuddene i kommunen allerede er veludviklet. Til gengæld lader det til, at graden af kommunal forankring har betydning for, hvor meget forsøget bidrager til mere samarbejde, og her gælder, at de forsøg, der er lokalt forankrede i kommunen, bidrager mest til dette. Ud af de 8 respondenter, der svarer, at forsøget i høj grad har bidraget til øget samarbejde, svarer 7 respondenter, at forsøget i høj grad er lokalt forankret i kommunen.

En del pointerer, at deres forsøg stadig er i udviklingsfasen, og at de potentielle samarbejdsresultater endnu ikke er fuldt udfoldet. Dette finder vi naturligt, men det peger ligeledes på, at sådanne strukturelle forsøg – omfattende etablering af organisation, rammer, nye samarbejdskonstellationer mv. – kræver et længerevarende forløb. Der er behov for mindst 2, helst 3 år, for at et strukturelt forsøget kan bevise sit værd (eller det modsatte).

De relativt mange gengangere i ordningens støttetildelinger over enten to eller tre år vidner om Kunstrådets stigende opmærksomhed på kontinuitet. Vi støtter denne prioritering og anbefaler, at man i fremtidige støtterammer for mere strukturelle og modeludviklende forsøg fra starten lægger op til flerårige programmer, indenfor hvilke der skal finde innovation og nytænkning sted. Samt at man i forbindelse med en evt. videreførelse af puljen melder klart ud, hvorvidt kontinuitet er et prioriteret kriterium set i forhold til nytænkning. Det vil være vigtig viden for både potentielt nye og kørende projekter.

Tilsvarende er det vores vurdering, at den meget vide forsøgsramme og de deraf følgende meget forskelligartede forsøg på den ene side giver de ønskede eksempler, og på den anden side bevirker, at der ikke kan spores nogen særligt markante mønstre i modellerne eller tendenser i forsøgsresultaterne. I en videreførelse af puljen bør forsøgsrammen derfor skærpes i forhold til fokus og langsigtet perspektiv.

”Best case” – Kulturskole-forsøg – Århus Billed- og Medieskole

Indhold og rammer

- ✓ Afprøve nye samarbejdsformer og samspil mellem Århus Billed- og Medieskole (ÅBM) og museer, kunstnere, skole og SFO'er. Etablering af et "laboratorium", hvor forskellige fagligheder samarbejder. Del af et 3-årigt kulturskoleforsøg.
- ✓ Talentudvikling, 14-18-årige, ARoS og ÅBM. 7 elever, 20 x 2-3 timer 2 år.
- ✓ Fritidshold, 10-13-årige, Århus Kunstbygning og ÅBM. 9 elever, 24 x 2-3 timer, 2 år
- ✓ Kunst og matematik, 5.-6. klassetrin. Skole/matematiklærere, 2 kunstnere, ÅBM. 50 elever pr. skoleår (over 2 år), 1-4 dage pr. forløb.
- ✓ Tegning og fortælling. 6 SFO'er, grafiker, fortæller og ÅBM. 12 børn pr. SFO, 6 x 2 timer.
- ✓ Sommerferiekursus, Moesgård, en animator og ÅBM. 10-12 elever en uge.

De særligt gode resultater

1. Forløbene har styrket børnene og de unges bevidsthed om kunst og har medvirket til generel styrkelse af vækstlaget.
2. Åbningen til nye samarbejdspartnere og muligheden for at afprøve nye samarbejdsformer har givet gode forløb, inspiration og mere samarbejde på tværs af kunstundervisningen i kommunen.
3. Underviserne/kunstnerne oplever, at de nye samarbejdsformer har betydet inspirerende koblinger og nye indgange til det kunstneriske materiale.
4. Fusionen mellem Århus Billedskole og Multimedieværkstedet er blevet godt understøttet af forsøget, og det har medvirket til udvikling på ÅBM's kunstneriske profil og fundament.

Hvad fremmer især de gode resultater?

Fast tovholder og en koordinerende organisation. Muligheden for at afsætte ressourcer til dette er den vigtigste faktor.

Positivt udgangspunkt fra basisinstitutionerne. SFO'erne og skolerne har været positive fra starten. De giver klart udtryk for behov for kunstneriske inputs til børnene.

Kontinuitet og langsigtedhed. Tager tid at organisere rammerne, blive synlige over for børn og forældre – og en naturlig, nødvendig og attraktiv del af den lokale børne/unge-kunstundervisning.

6.2.2 Børnenes og de unges udbytte

Udbyttet for børnene og de unge er stort og varieret: Fra optagelse på statsanerkendte kunstuddannelser, afklaring af fremtids- og uddannelsesmuligheder og øget målbevidsthed til udvikling af kunstneriske og tekniske færdigheder, personlig udvikling og glæde ved at udtrykke sig kreativt. Nedenfor præsenteres en oversigt over det vurderede udbytte for de deltagende børn og unge.

Tabel 6.5: Udbytte for børnene og de unge

Hvordan vurderer du, at forsøget er til gavn for børnene/de unge	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ikke relevant
Udvikler glæden ved at udfolde sig kreativt hos de deltagende børn & unge	15	3	0	0	0
Bidrager til børnene og de unges personlige udvikling	16	2	0	0	0
Motiverer børnene og de unge til kunst-udøvelse	13	5	0	0	0
Motiverer børn og unge til at gå videre med en kunstuddannelse	8	9	0	0	1
Udvikler generel kunstforståelse hos børn og unge	12	5	1	0	0

Især glæden ved at udfolde sig kreativt og den personlige udvikling hos børnene og de unge fremhæves som et nøgleresultat af stort set alle respondenter uanset forsøgets overordnede perspektiv. 13 ud af 18 vurderer også, at forsøget i høj grad har motiveret børnene og de unge til kunstudøvelse.

”Jeg har set en konkret udvikling. Fra tøvende til rutineret kulturbruger og -udøver.”

”Forsøget har givet børnene en mulighed for at udvikle sig personligt, fagligt og kunstnerisk – i samvær med andre talenter. En mulighed for at afprøve alle de kunstneriske aspekter og derudfra finde sit ståsted.”

På spørgsmålet om, hvorvidt forsøget motiverer til en kunstuddannelse, svarer 8 respondenter positivt. De repræsenterer alle talentudviklingsforsøg. Det er i øvrigt interessant, at flere respondenter, der arbejder med et talentudviklingsperspektiv, fremhæver, at forsøgene åbner de unges opmærksomhed mod en bred vifte af fremtids- og uddannelsesmuligheder – udover de rent kunstfaglige. Der nævnes således en lang række fag som ingeniør, arkitektur, design, kunsthistorie og litteraturvidenskab – og at talentudviklingsforløbet hjælper de unge til at træffe et kvalificeret uddannelsesvalg.

Den generelle udvikling i samfundet bevirker, at de unge på et stadigt tidligere tidspunkt i deres liv skal forholde sig til fremtidige uddannelses- og erhvervsvalg, og mange af forsøgene peger på, at kunstundervisningen kan kvalificere og nuancere det grundlag, hvorpå valgene skal træffes.

”Mange er blevet afklarede om deres fremtid. En del er allerede optaget rundt omkring på videregående kunstneriske uddannelser.”

”Forløbet kan også afklare, at man IKKE skal den vej, at talentet /psyken/interessen ikke kan bære en fuldtidsbeskæftigelse som kunstner.”

6.2.3 Kompetencer og kompetenceudvikling for undervisere

Et af Kunstrådets væsentligste principper for puljen er, at underviserne på de støttede forsøg skal have en professionel kunstnerisk baggrund. Kunstnerfagligheden er da også – som det fremgår i nedenstående tabel – klart dominerede i forsøgene⁹.

Tabel 6.6: Kategorier af fagligheder blandt underviserne

Hvilke kategorier af kunstnere og øvrige fagligheder er repræsenteret blandt forsøgets undervisere?	Antal respondenter, der svarer, at fagligheden er repræsenteret blandt underviserne
Billedkunstner	14
Scenekunstner	8
Danser	8
Musiker	8
Forfatter	3
Folkeskolelærer	3
Pædagog	1
Akademiker (arkitekt, kunsthistoriker, dramaturg mv.)	7
Anden kreativ faglighed (museumsformidler, designer, musikpædagog, grafiker, animator, koreograf, billedhugger, video-/installationskunstner mv.)	8

Fra mange forsøg fremhæves det, at underviserne indbyrdes får meget ud af det tværfaglige/tværæstetiske samarbejde, og at de nye samarbejdsformer medvirker til at styrke både forsøget og de deltagende undervisere/kunstnere. Samarbejdet og relationerne mellem dels de deltagende undervisere/kunstnere og dels på tværs i forhold til de institutionelle parter skaber fællesskaber, inspiration og udviklingsmuligheder, hvilket gør det attraktivt for kunstnerne at være tilknyttet forsøgene. I et enkelt forsøg nævnes ligefrem, at forsøgets rammer "skaber prestige" omkring det at være underviser. Det lader dermed til, at de høje krav til undervisernes kunstfaglighed er en fordel både for børnene og de unge, kunstnerne og forsøgene som helhed.

En række konkrete praktiske og formidlingsmæssige fordele for kunstnerne fremhæves:

"Med en deltidsstilling som underviser får kunstneren mulighed for og inspiration til at arbejde med sin skabende kunst ved siden af, samtidig med at selve undervisningen bliver mere spændende, fordi den er i dialog med den "virkelige kunst."

"Underviserne glæder sig desuden meget over at samarbejde med kunstnere fra andre fag. Det styrker deres egen udvikling som undervisere og gør jobbet interessant."

"Lige nu har vi fået samlet en gruppe undervisere, som er i gang med at bygge noget op i fællesskab - de deltager aktivt i udviklingen af forsøget, og de har fået en stærkere fornemmelse

⁹ Det skal fremhæves, at tabellen alene giver et overblik over, hvilke kategorier af fagligheder, der er repræsenteret i forsøget, ikke antallet af undervisere. Fx figurerer 5 ansatte billedkunstnere i et og samme projekt blot som "ét kryds" under fagligheden "billedkunst".

af at høre til en arbejdsplads med en vilje og en retning. De har også fået en større mulighed for at udvikle sig som undervisere i dans - enkeltvis og i fællesskab.”

6.2.4 Lokal forankring og synlighed

Som nævnt peger forsøgsresultaterne på, at lokal forankring i kommunen – som understøttende faktor – har betydning for forsøgenes resultater. Men hvordan er de konkrete vurderinger mht. lokal forankring, synlighed og opbakning? Det belyses i det følgende.

Table 6.7: Lokal forankring

Hvordan vil du vurdere forsøget i forhold til følgende parametre:	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Forsøget er lokalt forankret i kommunen	10	5	3	0
Forsøget har lokal synlighed (i medier, gennem samarbejdsrelationer mv.)	11	5	2	0
Forsøget har lokal opbakning blandt børn og forældre	9	4	4	1

10 respondenter svarer, at forsøget i høj grad er lokalt forankret i kommunen. Ud af de 10 projekter er halvdelen netværksorganiserede og halvdelen samlet centralt. Størstedelen arbejder desuden med talentudvikling, heraf 7 med BGK.

Samme mønster gør sig gældende i forhold til lokal synlighed gennem medier, samarbejdsrelationer mv. Mange respondenter fremhæver netop styrken ved den lokale synlighed og de gode samarbejdsrelationer – særligt skoler og SFO'ers ønske om samarbejde fremhæves, men også den mere generelle anerkendelse fra befolkning og politikere er vigtig for forsøgene. Den lokale opbakning blandt børn og forældre vurderes i øvrigt ligeledes – i høj grad eller i nogen grad – at være til stede i de fleste forsøg.

”Skolerne, SFO'erne og museerne er alle interesserede i samarbejde, og i særlig grad har skoler og SFO'er udtrykt behov for vores kunstneriske input til børnene.”

”Skolerne har set det som et åndehul, som en mulighed for opkvalificering og en mulighed for at skabe sammen med børnene i nye rammer.”

”Der er kommet et større fokus på kvalitet i talentudvikling. Politisk forståelse for nødvendigheden og energien af talentudvikling i et ydreområde.”

Mange af respondenterne fremhæver, at skoler og gymnasier har nedprioriteret kunstundervisningen, og at ordningen som helhed derfor udfylder en vigtig plads i børnenes og de unges liv. I den nye gymnasielov er BGK således indskrevet som en mulighed, der kan erstatte den kreativt/kunstneriske praksisdeltagelse i gymnasiet.

Med henvisning til vigtigheden af lokal opbakning og forankring kan man evt. skærpe kravene herom til de enkelte projekter og støttemodtagere, ligesom man kan opprioritere Kunstrådets dialog med kommunerne om netop dette tema.

Med stramningerne i folkeskolen er der skåret markant ned i undervisningen i de kunstneriske og kreative fag, og der rejser sig for os at se en vigtig diskussion her i forhold til opgaver og ressortområder. Vi vender tilbage til diskussionen i kapitel 9 om strategi, roller og arbejdsdeling.

”Best case” – Billedkunstnerisk Grundkursus i Holstebro

Indhold og rammer

- ✓ Talentudvikling i form af en 3-årig uddannelse med 30 elever fordelt over tre årgange (start i 2005). Optages efter samtale og på baggrund af indsendte værker. På tredje år afsluttes med projekt og ekstern censor.
- ✓ Elevernes kreative og kunstneriske potentiale afklares og udvikles i forhold til billedkunst og en lang række kunstneriske og kreative uddannelser (arkitekt, designer, kunsthistorie, reklame, grafik mv.).
- ✓ En afdeling under Holstebro Kunstmuseum, tæt knyttet til det lokale kunstfaglige miljø. Tre faste lærere, alle fra statsanerkendt kunstakademier.
- ✓ Del af NTC, Nordvestjyllands Talent Center, som også har Dansens, Scenekunstens og Musikalsk Grundkursus. Det giver potentiale for tværfagligt samarbejde.

De særligt gode resultater

1. BGK har i høj grad: styrket bevidsthed om forståelse af kunst hos de deltagende børn og unge samt bidraget til talentudvikling og udvikling af vækstlaget. De fleste elever starter med ønsket om at blive billedkunstnere. Men uddannelsen vægter en bred afklaring i forhold til de mange kreative/kunstneriske uddannelser.
2. I Vestjylland er der kun få professionelle kunstnere, og gymnasireformen har nedprioriteret billedkunst. Børn og unge har derfor ringe mulighed for at møde kunst og afprøve/udvikle egne kunstneriske, kreative talenter. Det har BGK ændret på! Ligesom BGK har medvirket til at øge den generelle kunstforståelse i lokalområdet.
3. BGK har forsøgt at etablere en platform og spirende kunstmiljøer i det vestjyske. Bruger de få lokale professionelle kunstnere i undervisningen og kunstnere fra hele landet som gæstekunstnere. (60 gæstekunstnere over 3½ år).
4. BGK og forsøget har betydet væsentligt mere tværkulturelt samarbejde i kunstundervisningen. Alle kunstarterne egner sig som grundkursusfag. Billedkunsten opleves som den bredeste og umiddelbart nemmest tilgængelige.

Hvad fremmer især de gode resultater

Kombination af frihed og faglig platform: faglig, pædagogisk selvstændighed og del af professionelt fagcenter, Holstebro Kunstmuseum.

Høje krav fra starten: Holstebro Kommune og BGK ville begge en uddannelse, hvor lærerkræfterne var professionelle, udøvende kunstnere – unik i denne del af landet.

Optagelseskriteriet ”indsendte værker” motiverer og styrker interessen for faget billedkunst gennem hele fødekæden (folkeskolen, billedskolerne mv.).

Kunstrådets støtte har medvirket til stærk synliggørelse af BGK: brede formidlingstiltag i forhold til unge på gymnasier, skoler og publikum generelt.

6.3 Administration og kommunikation

De administrative opgaver og procedurer har ikke været så omfattende for denne pulje, og såvel administration som kommunikation varetages af det samme sekretariat og de samme medarbejdere som for administrationen af Huskunstnerordningen.

Administrationen af puljen fungerer overordnet set tilfredsstillende, og igen fremhæves især den personlige vejledning fra Kunststyrelsen.

Tabel 6.8: Vurdering af administrative rammer

Hvordan vil du vurdere følgende administrative rammer:	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Mindre tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Ved ikke
Tilskudskriterierne	4	14	0	0	0
Det skriftlige vejledningsmateriale om ordningen	2	14	2	0	0
Den personlige information og vejledning fra Kunststyrelsen	8	5	3	0	2

Med hensyn til tilskudskriterierne fremhæver flere respondenter, at kontinuitet og langsigtede forløb bør prioriteres, indtil der findes en permanent løsning på området, så man eksempelvis kan søge om videreførelse uden at skulle "opfinde" et nyt forsøg. Flere efterlyser desuden helt klare krav til undervisernes professionelle kunstneriske faglighed – en problematik, der også understreges i relation til administrationen af Huskunstnerordningen.

Et væsentligt opmærksomhedspunkt i forbindelse med administrationen af ordningen er desuden fastsættelsen af ansøgningsfristerne, der – selvom de overordnet set vurderes tilfredsstillende – ideelt set bør ændres, så datoen i højere grad er tilpasset skoleåret.

Tabel 6.9: Ansøgningsfrister

Hvordan passer de administrative procedurer (ansøgningsfrister mv.) med din/jeres planlægning?	Antal
Meget tilfredsstillende	2
Tilfredsstillende	8
Mindre tilfredsstillende	5
Ikke tilfredsstillende	0
Ved ikke	3

Kunststyrelsen fremhæver selv, at man bør ændre ansøgningsfristen, så den ikke ligger i april, som det er tilfældet i dag. Den kunne i stedet ligge sidst på efteråret eller i januar, da det vil give mulighed for en bedre opstart/planlægning i forbindelse med skoleåret.

Et andet opmærksomhedspunkt er for os at se behovet for videndeling – jf. tabel 6.10 nedenfor.

Tabel 6.10: Videndeling

Oplever du et behov for videndeling på tværs af projekterne – i højere grad end det aktuelt finder sted?	Antal
I høj grad	8
I nogen grad	7
I mindre grad	3
Slet ikke	0
Total	18

En stor del af respondenterne (15 personer) oplever et behov for videndeling i højere grad end det aktuelt finder sted.

Et særligt argument er, at man bør sikre en vis sammenhæng mellem forsøgene, således at der eksempelvis ikke eksisterer 8 vidt forskellige BGK-skoler, samt et mere klart perspektiv: Hvad vil Kunstrådet egentlig gerne i forhold til grundkurser? – Hvilke fagområder skal favnes? – Hvad skal forsøget lede frem til?

Flere forskellige ønsker og initiativer er i spil. Nogle foreslår initiativer fra centralt hold – seminarer og workshops med henblik på videndeling og drøftelser af overordnede perspektiver mv. Som initiativtagere nævnes både Kunstrådet, Kunststyrelsen, Kulturministeriet og Børnekulturens Netværk. Andre fremhæver nytten af mere regionale initiativer, så de involverede kan drage nytte af hinandens erfaringer og sikre, at forsøgene virker netværksdannende.

Flere projekter har allerede etableret forskellige former for netværk. Konkret er der taget et selvstændigt initiativ blandt musik- og kulturskoleledere til dannelsen af Foreningen for Danske Musik- og Kulturskoleledere. Det virker for os at se umiddelbart meget hensigtsmæssigt, men initiativet kritiseres af flere for primært at have et musikskolefundament, og ikke i tilstrækkelig grad inddrage de øvrige kunstarter og -fagligheder.

Vi støtter ideen med videndeling på tværs, og vi har selv – i forbindelse med evalueringen og fokusgrupperne – set, hvordan erfaringsudvekslingen mellem projekter og deltagere virker befordrende. Samtidig vil vi rejse et spørgsmål om, i hvilket omfang Kunstrådet og Kunststyrelsen skal prioritere økonomi og andre ressourcer hertil. Vi vender tilbage til dette i kapitel 8 i en generel diskussion om Kunstrådets strategi, opgavevaretagelse og roller.

7 FREMTIDEN – KULTURSKOLER, BGK MV.

Puljen til forsøg med Kulturskoler og Billedkunstneriske Grundkurser mv. har ligeledes en høj grad af målopfyldelse i form af kvalitetsløft og nytænkning i kunstundervisningstilbudene. Der er tale om et lille forsøg i økonomisk målestok med store ambitioner i forhold til projekternes organisation og indhold.

På baggrund af analyserne af indsats og resultater vurderer vi, at puljen har fungeret efter hensigten, og at der er iværksat en række interessante og perspektivrige forsøg. Vi anbefaler som udgangspunkt, at forsøget videreføres og potentialerne heri videreudnyttes, såfremt der kan skabes et økonomisk fundament herfor. Det skal ses i lyset af de pæne resultater – på trods af den snævre/lille støtteramme, og de overordnede perspektiver i forhold til kunstundervisningen generelt. Afhængig af økonomi og Kunstrådets overordnede prioriteringer kan en videreførelse ske på forskellige måder. Dette diskuteres i nærværende kapitel.

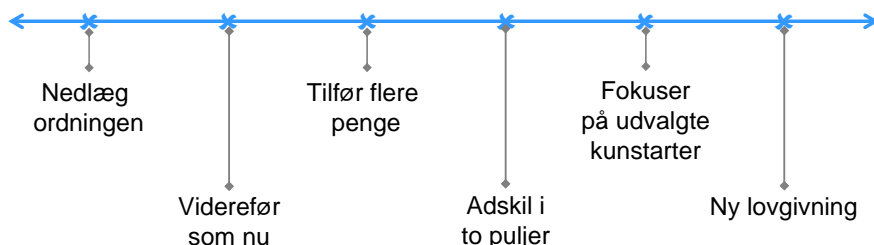
Som det beskrives i Kunstrådets handlingsplan, har intentionerne været de følgende: "Modelforsøgenes resultater skal tjene som inspirerende eksempel for andre. De kan vedrøre nye samarbejdsformer og samspil mellem kulturskoler og billedkunstneriske grundkurser på den ene side og andre kultur- og kunstskeoler, f.eks. musikskoler, folkeskoler og gymnasier, på den anden".

Den intention må siges at være realiseret. Der er med forsøget leveret en række interessante bud på modeller, omfattende variation i både de forskellige kunstneriske discipliner, organisatoriske set ups og nye samarbejdsformer: Vi vurderer, at Kunstrådet har fået rigtig meget for sine forsøgsmidler – i form af både modeludvikling og medfinansiering.

Videre skriver Kunstrådet i sin handlingsplan, at ordningen skal evalueres (nærværende), samt "... Som en del af dette arbejde vil Kunstrådet gå i dialog med landets kommuner om forankring og kontinuerlig udvikling af kulturskoler i det nye kommunale landskab med musikskolerne som institutionelt forbillede". Denne intention er endnu ikke fuldt ud realiseret. Og vi ser et potentiale her, som med fordel kan udfoldes. Som det fremgår i resultatanalysen (kap. 6.2.4), er den lokale forankring afgørende for de afledte resultater.

7.1 Mulige fremtidsscenarioer

Vores bud på mulige fremtidsscenarioer ser ud som følger:

Følger vi skalaen i ovenstående model, vurderer vi som udgangspunkt, at ordningen videreføres. Men spørgsmålet er, hvor langt "til højre" på skalaen Kunstrådet ønsker at gå.

Hvorvidt der skal flere penge i forsøget, er selvsagt et politisk spørgsmål og en afklaring, som kræver et større overblik, end denne evaluering giver. Men umiddelbart konstaterer vi, at 3 mio. kr. årligt og 1-årige tildelinger er for lille en skala. Der er tale om et strukturelt orienteret forsøg; støttemodtagere får midler i størrelsesordenen 100 - 500.000 kr. over et år, og de skal for det beløb etablere en organisation (netværk eller fast), et undervisningstilbud, ansætte lærerkræfter, optage studerende og gennemføre forløb. Det må siges at være meget ambitiøst. Forsøgene har grebet udfordringen, men efter vores vurdering er dette næppe bæredygtigt i længden. Det er vores erfaring, at et sådant strukturelt forsøg skal have mere end en 1-årig forsøgsperiode – som minimum 2-3 år.

Hertil kommer, at den aktuelle forsøgsperiode og rækkevidde ikke giver tilstrækkelig viden om mere principielle spørgsmål som: 1.) hvor stort er behov for og efterspørgsel efter hhv. kulturskoler og grundkurser, 2.) i hvilket omfang kan der skabes lokal platform for kulturskoler i kommunerne, hhv. for grundkurser i større geografier, evt. som del af kulturaftalerne. Også derfor virker en videreførelse hensigtsmæssig – dog gerne med en mere fokuseret forsøgsramme.

En mulighed er for os at se, at Kunstrådet adskiller forsøget i to puljer, én til kulturskoler og én til grundkurser (dvs. bevæger sig længere til højre ad den ovenfor viste skala). Umiddelbart er det vores vurdering, at begge forsøgstyper – og dermed den samlede dagsorden for Kunstrådet – vil stå klarere, hvis man adskiller forsøget i puljer til hhv. "Kulturskoleforsøg" og "Grundkursusforsøg". De to programkategorier rummer ganske forskellige mål, målgrupper og prioriteringer.

Alternativt kan rådet vælge alene at prioritere en af programkategorierne. Dette kan blive en nødvendig konsekvens, hvis der fx ikke kan tilføres flere penge end hidtil. Begge kategorier har i forsøget leveret positive resultater og høj tilfredshed, så vurderingen af, hvilken type undervisning der i givet fald skal prioriteres, må bero på de mere strategiske og kunstpolitiske beslutninger.

Prioriteres Kulturskolerne, vil dette være i overensstemmelse med Kunstrådets generelle dagsorden: Børn og unges møde med kunst. I den sammenhæng kan Kunstrådet med fordel opfordre den nye kulturminister til at genoptage dialogen med undervisningsministeren og appellere til aktivt samarbejde omkring "almen kunstundervisning og stimulering af kreative læreprocesser".

Prioriteres grundkurserne derimod til fordel for kulturskolerne, fremmes dagsordenerne: Fremme af og kvalitet i kunstundervisningen samt Talentudvikling. Talentudvikling er højt prioriteret i forbindelse med kulturaftalerne og hos kulturministeren, hvilket evt. kunne betyde synergi og ekstra-/samfinansiering i en eller anden form.

En supplerende overvejelse i forbindelse med grundkurserne er, hvorvidt visse kunstarter skal prioriteres frem for andre (dvs. endnu et skridt til højre i skalaen ovenfor). I forsøgets originale titel: "Forsøg med kulturskoler, billedkunstneriske grundkurser mv." ligger en ambition om, at billedkunsten skal prioriteres. De faktiske tildelinger tegner et billede, hvor 8 ud af 15 grundkursusforsøg alene har fokus på billedkunsten, og 2 ud af 3 tværkulturelle forsøg omfatter billedkunst.

Det er her vores vurdering, at såfremt Kunstrådet vælger (også) at prioritere forsøg med grundkurser, bør der *enten* fokuseres på billedkunsten, *eller* det bør stå åbent som hidtil, således at lokale forhold kan være styrende for valg af kunstart(er).

8 PERSPEKTIVERING – KUNSTRÅDETS STRATEGI OG ROLLER

Kunstrådets aktuelle strategi på børn & unge og kunstområdet omfatter to typer af overordnede indsatser:

- Indsatsområdet i Kunstrådets handlingsplan 2007-11, "Børn og unges møde med kunsten", som primært udmøntes via de to programmer Huskunstnerordningen og Forsøg med kulturskoler BGK mv.
- Konkret støtte til forskellig produktion og formidling af kunst, orienteret mod børn og unge, fx danseprojekter, skolekoncerter, børneteater, børnelitteratur mv.

Hertil kommer fagudvalgenes respektive støttetildelinger til produktion og formidling i forhold til børn og unge.

I takt med at Kunstrådet får erfaringer og bliver mere formuleret og skarp på området, virker det hensigtsmæssigt, at det udarbejder en egentlig børn & unge-strategi på kunstområdet og præciserer egne roller og opgavevaretagelse på feltet. Dette falder i øvrigt helt i tråd med bemærkningerne til Kunstrådsloven, hvori det fremgår, "at det er oplagt, at Kunstrådet i handlingsplanen angiver sine strategier og mål for børnekulturen". Der pågår allerede sådanne drøftelser i Kunstrådet, og det følgende skal ses som et bidrag til debatten.

Først og fremmest er det vores erfaring, at emnet børn og kunst/børnekultur er overordentligt komplekst. Det er som udgangspunkt et positivt emne; der er mange gode intentioner på feltet, men det rummer en mangfoldighed af muligheder, faldgruber og præciseringsbehov. Nogle af de centrale spørgsmål i en strategidrøftelse er:

- Hvordan prioriteres kunstarterne enkeltvis og indbyrdes, og vil man evt. arbejde aktivt med fødekædebegrebet
- Hvilke er Kunstrådets langsigtede mål og prioriteringer vedrørende børn & unge og kunst; hvad er den overordnede dagsorden; hvad vil rådet kendes for
- Hvordan vægtes kunst i forhold til kreative læreprocesser og breddekulturen
- Prioriterer rådet udbredelse eller forankring, kvalitetsudvikling, dybdefaglighed, tværfaglighed, eller
- Inden for hvilken økonomi og økonomiske struktur skal strategien fungere
- Hvilke roller og opgaver skal Kunstrådet påtage sig hhv. fravælge

8.1 Kunstarterne – rammer og tradition

Indledningsvist præsenteres et overblik over feltet i omstående skema. Her skitseres overordnet, hvordan hhv. lovgivning, institutionel forankring, tradition og historisk udvikling samt Kunstrådets tiltag og operatører ser ud for de enkelte kunstområder. Vi tager forbehold for skemaets begrænsninger, idet det – for at bevare overblikket – alene belyser hovedtræk og ikke detaljer.

Børn & unge og ...	Relevant lovgivning ift. børn & unge	Tradition, udvikling og lokal forankring	Kunstråd og fagudvalgs tiltag og operatører
Musik	<p>Lov om MGK, Musikskoler, Honorarstøtte/rytmiske spillesteder, skolekoncerter mv.</p> <p>Lovgivningen omfatter på forskellig vis både professionelle og amatører</p> <p>Alle kommuner skal have musikskoler (1.1.2007)</p> <p>Kulturministerens musikhandlingsplan, Puljen til Musikpolitiske initiativer, Særskilt pulje til styrket talentpleje/MGK</p>	<p>Musik <i>for, med, af</i> børn</p> <p>Høj grad af lokal, institutionel forankring og medfinansiering</p> <p>Musikkens fødekæde er den, der er mest tydelige i det lokale børnekunst-billede.</p>	<p>Støtte til musikundervisning og skolekoncerter (LMS som operatør) og ensembler.</p> <p>Støtte til amatørområdet og formidlingsinitiativer.</p> <p>Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler mv.</p>
Billedkunst	<p>Ingen lovgivning specifikt på området</p> <p>Skoletjenester på kunstmuseer</p>	<p>Billedkunst <i>med</i> børn</p> <p>Lokale billedskoler i ca. 20 kommuner (lokal økonomi og Kunstrådets BGK-forsøg)</p>	<p>I kraft af Skoletjenesten prioriterer fagudvalget ikke i særlig grad børn & unge formidlingsinitiativer.</p> <p>Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler mv.</p>
Scenekunst	<p>Lov om refusion af børneteater</p> <p>Lov om turnerende børneteater</p> <p>Kulturministerens udvalg for børneteater, opsøgende teater mv.</p>	<p>Teater <i>for, med, af</i> børn</p> <p>Lang tradition for børneteater: professionelle spiller <i>for</i> børn. Dans og performance er nyere udtryksformer</p> <p>Børneteaterfestival (Teatercentrum) mhp. dansk og international afsætning/markedsføring</p> <p>Større kommuner har teaterskoler og danseprojekter for børn</p>	<p>Støtte til stationær og turnerende børneteater</p> <p>Forsøgsordningen Dans for børn (Dansens Hus)</p> <p>Internationale børneteateraktiviteter: Opførelse af forestillinger i udlandet</p> <p>Forsøgsordning med et statsensemble for børneteater til og med sæson 2008-2009</p> <p>Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler mv.</p>
Litteratur	<p>Ingen lovgivning specifikt på området</p> <p>Lov om biblioteksvirksomhed</p>	<p>Litteratur <i>for</i> børn og i stigende grad <i>med</i> børn og unge.</p> <p>De lokale (børne-)biblioteker og de pædagogiske centre udgør en grundstamme i forhold til lokal kulturformidling</p> <p>Læselystkampagnen, Fremtidens børnebiblioteksbetjening mv.</p>	<p>Støtte til børnelitteratur og illustratører. Litteraturformidling på www.childbooks.dk</p> <p>Internationalt formidlingsarbejde vedr. dansk børnelitteratur, f.eks. på bogmesser</p> <p>Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler mv.</p>

Som det fremgår af skemaet er der forskellige traditioner for børnekunst inden for de enkelte kunstarter. Det er der mange grunde til; kunstarterne er væsensforskellige, har haft forskelligt fokus og stiller forskellige krav til teknik og udfoldelse.

Vi vurderer i den forbindelse først og fremmest, at det er væsentligt at have respekt for kunstarternes forskellighed. Det gælder på det voksne, professionelle niveau, og det gælder i forhold til børn og unge. Det betyder også, at en ligestilling af kunstarterne (som

nogen har nævnt i undersøgelsen) ikke er en matematisk opgave. For at behandle de fire kunstarter lige, skal de behandles forskelligt. Det er en opgave for Kunstrådet og fagudvalgene at drøfte status, fremtid og indbyrdes prioritering for de fire basisfagligheder i forhold til børn & unge.

8.2 Langsigtede mål og prioriteringer

I Kunstrådets handlingsplan indledes med præcisering af de grundlæggende holdninger til kunsten og dens virke. Her hedder det:

*Kunst bryder grænser
Kunst åbner rum
Kunst skaber erkendelse*

Videre beskriver rådet seks forhold, der skal ligge til grund for støttetildelinger. Her er især de følgende fire (direkte eller indirekte) relevante, når det gælder børn & unge og kunst:

- Nytænke samspillet mellem stat og kommuner om produktion og formidling af kunst
- *Støtte kunst, der kan udfordre og engagere, ikke mindst børn og unge*
- Fremme mangfoldighed i produktion og formidling af kunst
- Arbejde på at skaffe kunsten plads i samfundsdebatten og i den nye medievirkelighed

Disse holdninger og særlige forhold udgør for os at se et udmærket grundlag for Kunstrådets overordnede mål og prioriteringer på området børn & unge og kunst. Evaluators bud på det overordnede mål er således:

Kunstrådet støtter produktion og formidling af kunst, der kan udfordre og engagere børn og unge. Kunst bryder grænser, Kunst åbner rum, Kunst skaber erkendelse – også for børn og unge – på børns præmisser.

Herunder kommer så en række prioriterede indsatser. Disse kan struktureres i forhold til de enkelte kunstarter eller i forhold til tværgående prioriteringer som fx "talentudvikling", "kunstundervisning", "børn og unges egenproduktion" osv. Vi vil umiddelbart anbefale den sidstnævnte tilgangsvinkel.

Den overordnede strategi skal suppleres med overvejelser om økonomisk behov, finansiering og struktur. Kunstrådet skal tage stilling til, hvordan den nødvendige økonomiske ramme i forhold til opgaver og prioriteringer efter 2009 ser ud og evt. efterfølgende tilpasse i forhold til faktisk økonomi efter 2009.

Videre skal rådet drøfte og beslutte, hvordan det bedst mulige økonomiske fundament på området børn & unge og kunst kan tilvejebringes. Skal der arbejdes på dagsordenen "flest mulige frie midler" set i forhold til kulturministerens puljer og øremærkede forligsmidler, og/eller er der supplerende, alternative muligheder. Her tænkes på samfinansiering med fx Undervisningsministeriet, øgede krav til lokal medfinansiering.

Og endelig skal den økonomiske struktur på området drøftes og fastlægges: Skal der arbejdes frem mod "alt under en hat", hvor Kunstrådet får øget bevægelsesfrihed med hensyn til prioriteringer, omprioriteringer og evt. hurtige skift, forsøg mv. Skal denne "hat" i givet fald også omfatte fagudvalgenes børn/unge-prioriteringer, og hvordan skal midler-

ne forvaltes: Hvordan skal arbejdsdelingen mellem fagudvalg og det overordnede råd være, hvordan prioriteres mellem programindsatser og ad hoc-projektansøgning mv.

Mange af disse spørgsmål har Kunstrådet afklaret i forhold til dets øvrige virkefelt. Men netop i forhold børn og unge er der brug for en sådan drøftelse, idet midlerne til de to større tværgående puljer, som denne evaluering har fokus på, rinder ud ultimo 2009.

8.3 Roller, arbejdsdeling og opgavevaretagelse

Kunstrådet fremhæver i sin handlingsplan, at der skal ses på samarbejde og koordinering på området børn & unge og kunst:

”Rådet vil endvidere se på de mange forskellige støtteordninger til produktion og formidling af kunst for børn og unge med henblik på at opnå den bedst mulige sammenhæng mellem ordningerne med særlig fokus på at opnå den mest hensigtsmæssige anvendelse af midlerne. Der tænkes her især på Kunstrådets og udvalgenes egen støttevirksomhed, på Børnekulturens Netværks modelkommuneforsøg¹⁰, kulturaftalerne samt Kulturministeriets refusionsordning for børneteater.

Kunstrådet vil animere større aktører på feltet til at samarbejde for at sikre en bedre udnyttelse af ressourcerne og imødekomme brugernes behov for et mere koordineret tilbud af aktiviteter; eventuelt i form af ”pakker” indeholdende flere kunstarter”.

Umiddelbart er det vores vurdering, at der ikke er de store overlap mellem de nævnte aktører og ordninger, men at der naturligvis løbende bør afsøges muligheder for øget synergi. Vi vurderer, at de to omhandlende programmer og nærværende evaluering danner et udmærket fundament for et sådant eftersyn. Der tegner sig for os at se følgende arbejds- og rolledeling på feltet:

Kunstrådet har fokus på kunsten, kunstnerisk kvalitet, kunstfagligheden og det kunstpolitiske felt.

Kunstrådet arbejder på det overordnede plan med strategiske dagsordener vedrørende børn & unge og kunst samt kunstundervisning for børn og unge; på det konkrete plan med kunststøtte og de to programmer: Huskunstnerordningen og Forsøg med Kulturskoler, Billedkunstneriske Grundkurser mv. samt via fagudvalgene støtte til produktion og formidling.

Kunstrådet er selv operatør, dels via Kunstrådssekretariatet (for det overordnede Kunstråd), dels via fagcentre (for fagudvalgene). Videre kan rådet benytte sig af eksterne operatører fx i form af de kunstneriske kompetencecentre: Levende Musik i Skolen, Teatercentrum, Dansens Hus, Landsforeningen børn, kunst og billeder, IBBY, Selskabet for Børne- og Ungdomslitteratur.

Kunstrådet har ikke tradition for aktivt at understøtte puljer og forsøg fx med processparing, konsulentbistand eller videndelingsseminarer, og rådet har i forbindelse med denne evaluering diskuteret, hvorvidt det i højere grad skal tage den rolle på sig.

10. Børnekulturens Netværk samarbejder med 14 modelkommuner (og 18 følgekommuner) om at udvikle det børnekulturelle område i Danmark. De 14 modelkommuner gennemfører en bred vifte af modelprojekter inden for de tre temaer: kultur i dagtilbud, kultur i skolen og kultur i familien, som forsøget er bygget op omkring. Skoler, daginstitutioner og kulturinstitutioner samt børnekulturkonsulenter og kommuner er samarbejdspartnere.

Vi anbefaler her, at Kunstrådet følger aktuel praksis og de generelt anvendte principper: "Flest mulige penge ud til kunstnerne og de kunstneriske processer". Anbefalingen skal både ses ud fra den logik, der ligger i nævnte princip, og ud fra en vurdering af, hvilke kompetencer Kunstrådet (og Kunststyrelsen) har, og skal have, på dette felt. Endelig er der en vis risiko for at skabe "rolleforvirring" eller uklarhed i relationerne, hvis Kunstrådet optræder som både tildelings- og vurderingsinstans og fx proceskonsulenter.

I interviewene med repræsentanter for de faglige kompetencecentre peger flere af disse på, at de gerne vil benyttes i forskellige faglige og projektrelaterede opgaver i tilknytning til Kunstrådets arbejde med børn & unge og kunst. Vi støtter den idé og foreslår, at der arbejdes videre med samarbejdet med kompetencecentrene.

I forbindelse med lanceringen af Huskunstnerordningen og i de første år med denne løftede Børnekulturens Netværk en stor opgave med at udbrede kendskabet til ordningen. Som det fremgår af de ovenstående analyser, er der behov for en fornyet informationsindsats, og netop i den type opgaver vurderer vi, at Kunstrådet (og Kunststyrelsen) har en vigtig rolle at udfylde. Tilsvarende er den personlige vejledning fra Kunststyrelsen omkring puljer og projekter, som det fremgår, af stor betydning for ansøgere.

Sammenfattende kan vi altså anbefale, at Kunstrådet (og Kunststyrelsen) opprioriterer opgaven med information og synlighed om Kunstrådets dagsordener og prioriteringer, at de fortsat prioriterer den direkte vejledning og kommunikation om puljer og ansøgninger, og at de trækker på øvrige parter, når det gælder mere processuelle og rådgivende opgaver.

Børnekulturens Netværk har fokus på børnekulturen, det brede kulturpolitiske felt, netværk mellem relevante aktører og samarbejde mellem netværkets ejere og ressourcerådere (Kulturministeriet, dets fire styrelser, Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet). Netværkets sekretariat har til huse i Styrelsen for Bibliotek og Medier.

Børnekulturens Netværk arbejder på det overordnede plan med tværgående strategiudvikling, facilitering af netværk, erfaringsudveksling og kompetenceudvikling; på det konkrete plan med modelkommuneforsøget. Konkret arbejder de med de fire funktioner: rådgivning, videndeling, dokumentation og internationalt samarbejde.

Børnekulturens Netværk er selv operatør på dets initiativer og har tradition for at følge og understøtte forsøg og processer med videndelingsseminarer, konsulentbistand mv.

De regionale kulturaftaler har fokus på særlige kommunale og tværkommunale kulturprioriteringer. Der er aktuelt 12 kulturaftaler, hvoraf 8 har børn og unge/børnekultur som særligt indsatsområde. Kulturministeriets departement er administrativt bindeled i forhold til kulturaftalerne. Der afholdes møder med de administrative og de politiske styregrupper, omkring overordnet kontraktligt indhold mv.

Kulturministeriets departement varetager blandt andet opgaven med den i skemaet nævnte børneteaterrefusionsordning samt øvrige departementale og kunstfaglige støtte- og puljeopgaver. Vi skal ikke redegøre for opgaver og arbejdsdeling i øvrigt, men blot pege på, at der umiddelbart synes at være et opmærksomhedspunkt omkring børneteaterrefusionsordningen og arbejdsdelingen her.

Kunstrådet og Undervisningsministeriet. Kunstrådet bestilte i 2006 et udredningsarbejde om de kreative fag og kunstuddannelse i folkeskolen. Det blev til "The ildsjæl in the class room" (Anne Bamford og Matt Qvortrup, 2006), en efter vores vurdering særdeles kvalificeret rapport af stor relevans for temaerne i denne evaluering. En hovedanbefaling fra rapporten lyder således:

"Der må fokuseres på både indlæring *i* og indlæring *igennem* de musiske fag i de mellemste og ældste klasser. (...) Det er tilsvarende nødvendigt, at partnerskaber mellem skoler og kulturelle institutioner bliver aktivt støttet".

En hertil etableret tværministeriel arbejdsgruppe har viderebearbejdet rapporten og fremkommer bl.a. med følgende anbefalinger¹¹:

- Kontinuerlig undervisning i hhv. musik og billedkunst gøres obligatorisk fra 1.–9. klasse, og den kunstneriske dimension skal vægtes højt
- De nuværende undervisningsplaner for håndarbejde og sløjd revideres med henblik på, at kritisk tænkning, designudvikling, forskningsorientering og kreativ tænkning kan indgå i disse fag
- Musik, billedkunst, håndværk og design skal have prøvefag-status
- Skolerne skal udnytte muligheden for at ansætte kunsthøjsuddannede lærere, samt inddrage kunstnere i skolens undervisning
- Styrket efteruddannelse af lærere i de praktisk musiske fag, blandt andet i samarbejde med kulturinstitutionerne
- Større opmærksomhed på offentlige *performances* og udstillinger af kunst fremført og fremstillet af børn
- Øget samarbejde mellem skolen og de kulturelle institutioner (inden for alle kunstarter)
- Øget forskning i de praktisk musiske fag i skolen samt etablering af videnscenter for kunst og kulturfag
- De to ministerier skal i fællesskab udvikle kvalitetsmål for samarbejdet mellem kunstneriske organisationer og skolesektoren.

Kulturministeren og undervisningsministeren har drøftet rapporten og anbefalingerne tidligere. Set udefra virker det imidlertid ikke som om, der er handlet på så mange af anbefalingerne. På den baggrund og i lyset af ny kulturminister samt de positive resultater med nærværende programmer anbefaler vi en genoptagelse af drøftelserne. En ny fælles henvendelse fra Kunstrådet, Børnekulturens Netværk og kulturministeren kunne evt. styrke initiativet og samarbejdsplatformen.

Sammenfattende er det vores vurdering, at Kunstrådet har en unik position på den kunstfaglige og kunstopolitiske scene. På området børn & unge og kunst er rådet imidlertid stadig en relativt ny spiller.

Det er således for os at se afgørende, at Kunstrådet dels udformer en strategi for området, dels foretager en afklaring af egne roller og opgavevaretagelse. De to evaluerede programmer og resultaterne herfra udgør et godt og mangfoldigt fundament. I det ovenstående har vi søgt at perspektivere resultaterne og give Kunstrådet nogle temaer og rammer at diskutere ud fra.

¹¹ Punkterne er udvalgt efter relevans og sammenfattet af evaluatoren på grundlag af notatet "Rådgivningsgruppen om styrkelse af de praktisk musiske fag i folkeskolen", 07.05.07

9 EVALUERINGS METODE OG FREMGANGSMÅDE

Evalueringen er baseret på en kombineret kvalitativ og kvantitativ metode, som omfatter 7 forskellige typer af dataindsamling, som løbende har suppleret hinanden:

- Desk research – foretaget af evaluator i samarbejde med Kunstrådets baggrundsgruppe. Fokus har særligt været på datamateriale i forbindelse med programmerne og de obligatoriske projektevalueringer.
- Kunstnerfokusgruppe – hvor evaluator er blevet inspireret i forhold til æstetiske lærerprocesser og kunstneriske tilgangsvinkler.
- Fokusgruppeinterviews – i tværgående interessentgrupper, hvor vi har fået viden om konkrete forhold og erfaringer sammen med muligheden for at afprøve teser og spørgsmål til spørgeskemaundersøgelsen.
- Spørgeskemaundersøgelser – målrettet respondenter fra de to forskellige programmer.
- Gruppeinterview – Kunstrådet.
- Individuelle interviews – udvalgte repræsentanter fra administrationen, Børnekulturens Netværk og udvalgte faglige kompetencecentre.
- Best case projekter udvalgt i samarbejde med Kunststyrelsen. Udarbejdet på baggrund af uddybende datamateriale og telefoninterviews med nøglepersoner.

9.1 Metodiske overvejelser

Der knytter sig særligt en række metodiske overvejelser til den kvantitative dataindsamling.

Først og fremmest har det ikke været muligt at indsamle besvarelser fra samtlige involverede i de to programmer. I undersøgelsen af Huskunstnerordningen blev spørgeskemaet udsendt til 422 mailadresser, hvoraf en lang række var ugyldige eller forældede. Her er både tiden i sig selv og kommunalreformen afgørende forklaringer. Herudover meldte en del kunstnere tilbage, at de ikke kendte til Huskunstnerordningen, og at de derfor ikke kunne besvare spørgeskemaet.

320 mailadresser blev dog verificerede, og heraf har 214 respondenter besvaret spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på 67 %, hvilket må betegnes som meget tilfredsstillende. Af de 214 respondenter er 49 % kunstnere, 24 % lærere eller pædagoger og 27 % børnekulturkonsulenter, skoleledere mv. Blandt kunstnerne er de forskellige kunstfagligheder jævnt repræsenterede, dog med en overvægt af billedkunstnere, der også er den største gruppe kunstnere i Huskunstnerordningen generelt.

Over halvdelen af respondenterne (63 %) har deltaget i et Huskunstnerprojekt flere gange, og der er en relativt jævn fordeling mellem korte og længerevarende processer, dog med en overvægt af processer op til en uges varighed. Respondenterne fordeler sig desuden jævnt i forhold til ansøgningsrunderne fra februar 2004 til februar 2008. Af praktiske årsager har det ikke været muligt at inddrage erfaringer fra de projekter, der fik tilskud ved runden i september 2008.

I undersøgelsen af kulturskoler, BGK'ere mv. har vi modtaget spørgeskema-besvarelser fra 18 respondenter ud af 22 mulige, hvilket giver en svarprocent på 82 %. Det betyder, at ikke alle ansøgere er repræsenterede. Alene af denne årsag har det været meget afgørende at supplere de kvantitative opgørelser med udsagn fra spørgeskema og fokusgrupper.

For begge spørgeskemaundersøgelser gælder det desuden, at respondenterne har været nødt til at generalisere i deres besvarelser. Respondenterne fra Huskunstnerordningen har ofte skullet generalisere på baggrund af 5-10 projekter, og respondenterne fra Kulturskoler og BGK'er mv. har skullet vurdere deres (meget forskellige) forsøg ud fra en række foruddefinerede kategorier.

En anden metodisk overvejelse er, at der i en undersøgelse som denne kan være en tendens til "positive svar", idet respondenterne alle har en stor interesse i programmernes fortsatte beståen. De kan således være nervøse for, hvilke konsekvenser det kan få, hvis de svarer negativt.

Samlet set har det af disse årsager været vigtigt med mange åbne svarkategorier og kommentar-felter i spørgeskemaet for at komme "bag om" tallene. De kvantitative resultater er således suppleret med disse udsagn og med kommentarer og tilkendegivelser fra fokusgrupper og individuelle interviews.